

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาปัญหาและสาเหตุการถูกละทิ้งทางวินัยเกี่ยวกับการเงินและพัสดุของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจัดลำดับนำเสนอ ดังนี้

1. ขอบข่ายของงานการเงินและพัสดุ
  - 1.1 งานการเบิกจ่ายเงิน
  - 1.2 งานการบัญชี
  - 1.3 งานการพัสดุ
2. บทบาทของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในการบริหารงานการเงินและพัสดุ
3. ปัญหาการปฏิบัติงานการเงินและพัสดุของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
  - 3.1 ปัญหาการเบิกจ่ายเงิน
  - 3.2 ปัญหาด้านงานการบัญชี
  - 3.3 ปัญหาด้านงานพัสดุ
4. วินัยที่เกี่ยวข้องกับงานการเงินและพัสดุของข้าราชการ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การบริหารงานการเงินและพัสดุ เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อความมั่นคง ความเจริญก้าวหน้า หรือความล้มเหลวขององค์กร หรือหน่วยงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาจุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดการศึกษา (กิตติมา ปรีดีศิลป, 2522) คือ ต้องการควบคุมคุณภาพมากที่สุด เมื่อคุณภาพการศึกษาถูกกล่าวขึ้นสิ่งที่จะต้องมีส่วนสัมพันธ์อย่างขาดมิได้ คือ เงิน จึงเกิดมีสมมุติฐานว่า เมื่อปริมาณและคุณภาพของการศึกษาเพิ่มขึ้น ความต้องการด้านการสนับสนุนการเงินก็เพิ่มขึ้นด้วย เนื่องจากความสัมพันธ์ดังกล่าวสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงตั้งงบประมาณ เพื่อดำเนินการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในระยะของแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 7 เพิ่มขึ้นทุกปี ดังนี้

ปีงบประมาณ	2535	จำนวน	43,812,290,000	ล้านบาท
ปีงบประมาณ	2536	จำนวน	50,085,810,000	ล้านบาท
ปีงบประมาณ	2537	จำนวน	56,088,260,000	ล้านบาท
ปีงบประมาณ	2538	จำนวน	62,487,350,000	ล้านบาท
ปีงบประมาณ	2538	จำนวน	68,876,610,000	ล้านบาท
รวมทั้งสิ้น		จำนวน	281,350,320,000	ล้านบาท

2.1 ขอบข่ายของงานการเงินและพัสดุ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2525) ได้แบ่งงานการเงินและพัสดุของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เป็น 3 งาน คือ

2.1.1 งานการเบิกจ่ายเงิน

2.1.2 งานบัญชี

2.1.3 งานการพัสดุ

2.1.1 งานการเบิกจ่ายเงิน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2525) ได้กำหนดกรอบของงานการเงินว่าประกอบด้วยการศึกษา และตรวจสอบเรื่องเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงินสด และการนำส่งเงินของทางราชการ อันได้แก่ เงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ และเงินรายได้แผ่นดิน

(1) การพิจารณาและตรวจสอบเรื่องเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงิน ได้แก่ การพิจารณาตรวจสอบเกี่ยวกับจำนวนเงินที่ขอเบิก ลายมือชื่อผู้ขอเบิก และหลักฐานประกอบการขอเบิก ว่าถูกต้องบริบูรณ์หรือไม่

(2) การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงินและการนำส่งเงินเนื่องจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเป็นส่วนราชการที่จะต้องถือปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการเก็บรักษาเงินและนำเงินส่งคลังในหน้าที่ของอำเภอและกิ่งอำเภอ พ.ศ. 2520 ซึ่งได้กำหนดเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การนำเงินส่งคลัง การเบิกเงินและการตรวจสอบเกี่ยวกับเงินประเภทต่าง ๆ อันได้แก่ เงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณและเงินรายได้

แผ่นดิน ทั้งยังต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบและคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติด้วย

ระเบียบดังกล่าวสรุปเป็นหลักปฏิบัติ ดังนี้

(1) การรับเงิน

การรับเงิน ในการรับเงินทุกประเภท สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอจะต้องปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ ดังนี้

1) หลักฐานการรับเงิน ให้ใช้ใบเสร็จตามที่กระทรวงการคลังกำหนด ต้องเบิกใบเสร็จจากส่วนราชการเจ้าสังกัด และจัดทำบัญชีไว้จะต้องเก็บรักษาสำเนาใบเสร็จรับเงินที่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (ส.ต.ง.) ยังไม่ได้ตรวจไว้ในที่ปลอดภัย

2) ต้องออกใบเสร็จแก่ผู้ชำระเงินทุกครั้ง ลงวันที่เรียงตามหมายเลขกำกับใบเสร็จ ลงรายการให้ครบ และลงชื่อผู้รับเงิน

3) รับเงินวันใด ให้ลงบัญชีเงินสดในวันนั้น เว้นแต่ รับภายหลังปิดบัญชีวันนั้น ก็ให้ลงบัญชีในวันถัดไป

4) เมื่อสิ้นเวลารับเงินในแต่ละวัน ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับเงินพร้อมสำเนาใบเสร็จส่งเจ้าหน้าที่การเงิน เพื่อตรวจสอบจำนวนเงินให้ตรงกับหลักฐานและบัญชี ให้ตรวจสอบยอดเงินทั้งสิ้นสลักหลังสำเนาใบเสร็จจนจบสุดท้ายในวันนั้นและลงลายมือชื่อกำกับ

(2) การจ่ายเงิน

การจ่ายเงิน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จะจ่ายเงินได้เฉพาะตามที่กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ กำหนด และผู้มีอำนาจได้อนุมัติและจะต้องปฏิบัติ ดังนี้

1) หลักฐานการจ่ายเงิน นอกจากใบสำคัญจ่าย หรือใบเสร็จรับเงินให้เป็นไปตามที่กระทรวงการคลังกำหนด หรือเห็นชอบ เช่น ใบรับรองการจ่ายเงินค่าไปรษณียากร ค่ารถรับจ้าง รายจ่ายหนึ่ง ๆ เป็นจำนวนเงินไม่เกินสิบบาท

2) ผู้จ่ายเงินจะต้องตรวจสอบใบเสร็จรับเงินให้มีรายการครบถ้วน ถูกต้อง และจะต้องเซ็นชื่อรับรองการจ่าย กำกับไว้เป็นหลักฐานการจ่ายเงิน

รายการที่จำเป็นจะต้องลงในใบเสร็จรับเงิน คือ

ชื่อ ที่อยู่ หรือที่ทำการของผู้รับเงิน

วัน เดือน ปี ที่รับเงิน

รายการรับ ระบุว่าค่าอะไร

จำนวนเงินทั้งตัวเลขและตัวอักษรให้ตรงกัน

ลายมือชื่อผู้รับเงิน

3) การมอบฉันทะให้ผู้อื่นรับแทน ให้ใช้แบบใบมอบฉันทะรับเงินตามที่กระทรวงการคลังกำหนด และต้องได้รับอนุญาตจากผู้เบิกเงินของส่วนราชการนั้น จึงจะเบิกจ่ายได้ เช่น โรงเรียนเป็นผู้เบิก ผู้อนุญาต คือ หัวหน้าสถานศึกษา

4) ให้เก็บรักษาหลักฐานการจ่ายไว้ อย่าให้สูญหายหรือเสียหาย

5) เมื่อจ่ายเงินวันใด จะต้องลงบัญชีในวันนั้น

6) เมื่อสิ้นเวลารับเงิน ให้มีการตรวจสอบรายจ่ายในบัญชีเงินสดในวันนั้นแล้ว ให้ผู้ตรวจสอบเซ็นชื่อกำกับยอดเงินคงเหลือในบัญชี

ในเรื่องผู้มีอำนาจอนุมัติการจ่ายเงินกระทรวงการคลังได้กำหนดไว้ ดังนี้ ส่วนราชการส่วนกลางเป็นอำนาจของอธิบดีเจ้าสังกัดหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย หน่วยงานสังกัดส่วนกลาง แต่มีสำนักงานอยู่ในภูมิภาค อธิบดีจะมอบหมายให้หัวหน้าหน่วยงานนั้นเป็นผู้อนุมัติก็ได้

หน่วยราชการในภูมิภาค ให้หัวหน้าส่วนราชการผู้เบิกเป็นผู้อนุมัติ

สำหรับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งมีฐานะเทียบเท่าอธิบดีได้มอบอำนาจให้ผู้ช่วยการการประถมศึกษาจังหวัด

ผู้ช่วยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอที่เป็นที่ตั้งคลังอำเภอ และหัวหน้าสถานศึกษาเป็นผู้อนุมัติการจ่ายเงินแทนตามจำนวนที่กำหนดไว้ในระเบียบแห่งเงินแต่ละประเภท

(3) การเก็บรักษาเงิน

การเก็บรักษาเงินตามระเบียบการเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลังของส่วนราชการ พ.ศ. 2520 กำหนดไว้ว่า ส่วนราชการใดมีการเก็บรักษาเงิน ให้หัวหน้าส่วนราชการ

นั้นจัดให้มีศูนย์รับรักษาเงินของทางราชการตั้งไว้ในที่ปลอดภัย ในสำนักงาน ให้มีลูกกุดเจอยอย่างน้อย 2 คอก ลักษณะต่างกัน ให้คณะกรรมการเก็บรักษาเงินถือลูกกุดเจอคนละคอก ลูกกุดเจอโดยปกติให้อย่างน้อย 2 สำหรับ ให้หัวหน้าส่วนราชการมอบให้คณะกรรมการเก็บรักษาเงินเก็บรักษา 1 สำหรับ ที่เหลือนอกนั้นสำหรับส่วนภูมิภาคให้ฝากเก็บรักษา ณ สำนักงานคลังจังหวัด

ตามคำสั่งของ สบช. ที่ 366/2531 ไม่อนุญาตให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเก็บรักษาเงินสดสำรองจ่ายไว้ ณ ที่ทำการ หากมีเงินเหลือจะต้องนำฝากธนาคารพาณิชย์ของรัฐ หรือของเอกชนในท้องถิ่น ซึ่งตามคำสั่งนี้ อนุญาตให้ฝากกระแสรายวันไม่เกิน 50,000 บาท

(4) การนำส่งเงิน

การนำส่งเงิน ตามระเบียบการเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่วนคลังของส่วนราชการ พ.ศ. 2520 กำหนดการนำส่งคลัง ดังนี้

- 1) เงินรายได้แผ่นดิน ให้ส่งคลังอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ถ้าจำนวนเงินเกิน 10,000 บาท ให้ส่งภายใน 3 วันทำการ สำหรับหน่วยงานสังกัดส่วนกลางภายใน 7 วันทำการ สำหรับหน่วยงานสังกัดภูมิภาค
- 2) เงินเบิกเกินส่งคืน หรือเงินเหลือจ่ายปีเก่าส่งคืนภายในระยะเวลาที่กำหนด ในระเบียบการจ่ายเงินจากคลัง
- 3) เงินนอกงบประมาณ ให้หน้าฝากคลังอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เงินที่เบิกจากคลังเพื่อรอจ่ายให้หน้าฝากคลังภายใน 15 วัน
- 4) ส่วนราชการส่วนกลาง ให้หน้าส่งเข้าบัญชีเงินคลังคลังธนาคารแห่งประเทศไทย ส่วนภูมิภาคให้หน้าส่งสำนักงานคลังจังหวัด ตามวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด
- 5) การนำส่งเงินสดจำนวนมาก หรือสถานที่อยู่ห่างไกล หรือเห็นว่าไม่ปลอดภัย ให้หัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้งข้าราชการตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไป และข้าราชการอื่นอย่างน้อย 1 คน เป็นกรรมการร่วมกันควบคุมเงินไปส่งและจัดให้มีเจ้าหน้าที่ควบคุมรักษาความปลอดภัยด้วยก็ได้

(5) การเบิกจ่ายเงินงบประมาณ

เงินงบประมาณ สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (ม.ป.ป) ให้ความหมายว่า เงินที่ได้จากงบประมาณรายจ่ายประจำปี ตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณสำนักงบประมาณ (2524) ได้แบ่งประเภทรายจ่ายตามงบประมาณออกเป็น 2 ลักษณะ คือรายจ่ายงบกลางและรายจ่ายของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ

1) รายจ่ายงบกลาง

"รายจ่ายงบกลาง" หมายความว่า รายจ่ายที่ตั้งไว้เพื่อจัดสรรให้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ โดยทั่วไปเบิกจ่าย

ในปัจจุบันรายจ่ายงบกลางได้แก่รายการดังต่อไปนี้

"เงินเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญ" หมายความว่า รายจ่ายที่ตั้งไว้เพื่อจ่ายเป็นเงินเบี้ยหวัด ทหารกองหนุน เงินบำเหน็จบำนาญข้าราชการ เงินทดแทนข้าราชการพลเรือนสามัญ เงินบำเหน็จลูกจ้างประจำ เงินพาขวัญข้าราชการและลูกจ้าง เงินเลี้ยงชีพผู้ประสพภัยเนื่องจากการรบ และเงินสงเคราะห์ผู้ประสพภัยเนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติของชาติหรือการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม

"เงินช่วยเหลือข้าราชการและลูกจ้าง" หมายความว่า รายจ่ายที่ตั้งไว้เพื่อจ่ายเป็นเงินช่วยเหลือค่าเล่าเรียน ค่าบำรุงการศึกษาของบุตรข้าราชการและลูกจ้างประจำ และผู้ได้รับเบี้ยหวัดบำนาญ เงินช่วยเหลือบุตรของข้าราชการและลูกจ้างประจำ เงินค่ารักษาพยาบาลข้าราชการและลูกจ้างประจำ

"เงินเลื่อนขั้นเลื่อนอันดับเงินเดือนและเงินปรับวุฒิข้าราชการ" หมายความว่า รายจ่ายที่ตั้งไว้เพื่อจ่ายเป็นเงินเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการประจำ และเงินปรับวุฒิข้าราชการ

"เงินเพิ่มช่วยค่าครองชีพและลูกจ้าง" หมายความว่า รายจ่ายที่ตั้งไว้เพื่อจ่ายเป็นเงินเพิ่มค่าครองชีพที่จ่ายให้ข้าราชการและลูกจ้างประจำของส่วนราชการ

"ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเสด็จพระราชดำเนินและต้อนรับประมุขต่างประเทศ" หมายความว่า รายจ่ายที่ตั้งไว้เพื่อค่าใช้จ่ายในการเสด็จพระราชดำเนินและการต้อนรับประมุขต่างประเทศที่มาเยือนประเทศไทยเป็นทางการ และค่าใช้จ่ายในการเสด็จพระราชดำเนินในต่างประเทศ และในต่างประเทศและในต่างประเทศเป็นทางการ

"เงินราชการลับในการรักษาความมั่นคงของประเทศ" หมายความว่า
รายจ่ายที่ตั้งไว้เพื่อเบิกจ่ายเป็นเงินราชการลับ ในการดำเนินการเพื่อรักษาความมั่นคงของ
ประเทศ

"ค่าใช้จ่ายในการรักษาความมั่นคงของประเทศ" หมายความว่า รายจ่าย
ที่ตั้งไว้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานรักษาความมั่นคงของประเทศ

"ค่าทดแทนสำหรับผู้ได้รับอันตรายในการรักษาความมั่นคงของประเทศ"
รายจ่ายที่ตั้งไว้เพื่อเป็นเงินทดแทนซึ่งจ่ายให้แก่ผู้ได้รับอันตรายในการรักษาความมั่นคงของประเทศ

"เงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น" หมายความว่า รายจ่ายที่ตั้งไว้
เพื่อจัดสรรให้แก่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ เบิกจ่ายในกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น

"เงินสมทบโครงการเงินกู้และความช่วยเหลือจากต่างประเทศ" หมายความว่า
รายจ่ายที่ตั้งไว้ให้ส่วนราชการต่าง ๆ เบิกจ่ายเป็นเงินสมทบโครงการเงินกู้ และความช่วย
เหลือจากต่างประเทศ

อนึ่ง นอกจากรายการต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นรายการหลักแล้ว
พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ยังอาจตั้งรายจ่ายรายการอื่น ๆ ไว้ในงบกลางตาม
ความเหมาะสมเป็นปี ๆ ไป เช่น ค่าใช้จ่ายตามโครงการพัฒนาชนบทระดับหมู่บ้าน เป็นต้น

2) รายจ่ายของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ

"รายจ่ายของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ" หมายความว่า ราย
จ่ายซึ่งกำหนดไว้สำหรับส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่งแห่งใดโดยเฉพาะ ซึ่งจำแนกออก
เป็น 7 หมวด คือ

- หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ
- หมวดค่าจ้างชั่วคราว
- หมวดค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ
- หมวดค่าสาธารณูปโภค
- หมวดครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง
- หมวดเงินอุดหนุน
- หมวดรายจ่ายอื่น

รายจ่ายหมวดเงินเดือน "รายจ่ายหมวดเงินเดือน" หมายความว่า เงินที่จ่ายให้แก่ราชการทุกประเภทเป็นรายเดือน โดยมีอัตรากำหนดไว้แน่นอนในบัญชีถือจ่ายเงิน กำหนดให้จ่ายในลักษณะเงินเดือน และเงินเพิ่มอื่น ๆ ที่จ่ายควบกับเงินเดือน เช่น เบี้ยกันดาร และ พ.ส.ร. เป็นต้น

รายจ่ายหมวดค่าจ้างประจำ "รายจ่ายหมวดค่าจ้างประจำ" หมายความว่า เงินที่จ่ายให้แก่ลูกจ้างประจำส่วนราชการ โดยมีอัตรากำหนดไว้แน่นอนในบัญชีถือจ่ายค่าจ้างประจำที่กรมบัญชีกลางได้ตรวจสอบยืนยันว่าถูกต้องแล้ว และรวมตลอดถึงเงินที่กระทรวงการคลัง กำหนดให้จ่ายในลักษณะค่าจ้างประจำ และเงินเพิ่มอื่น ๆ ที่จ่ายควบกับค่าจ้างประจำ เช่น พ.ส.ร. และ เบี้ยกันดาร

รายจ่ายหมวดค่าจ้างชั่วคราว "รายจ่ายหมวดค่าจ้างชั่วคราว" หมายความว่า เงินที่จ่ายเป็นค่าแรงงานสำหรับการงานปกติ ลูกจ้างชั่วคราวของส่วนราชการ

รายจ่ายหมวดค่าตอบแทน "รายจ่ายหมวดค่าตอบแทน" หมายความว่า เงินที่จ่ายตอบแทนให้แก่ผู้ปฏิบัติงานให้ทางราชการ เช่น ค่าเช่าบ้านข้าราชการและเบี้ยประชุม

รายจ่ายหมวดค่าใช้สอย "รายจ่ายหมวดค่าใช้สอย" หมายความว่า รายจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งบริการใด ๆ (นอกจากการบริการสาธารณูปโภค) รายจ่ายเกี่ยวกับการรับรอง และพิธีการและรายจ่ายเกี่ยวเนื่องกับการปฏิบัติราชการที่ไม่เข้าลักษณะรายจ่ายหมวดอื่น ๆ

รายจ่ายหมวดค่าสาธารณูปโภค "รายจ่ายหมวดค่าสาธารณูปโภค" หมายความว่า รายจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งบริการสาธารณูปโภค เช่น

- ค่าไฟฟ้า
- ค่าน้ำประปา
- ค่าโทรศัพท์
- ค่าไปรษณีย์โทรเลข

รายจ่ายหมวดค่าวัสดุ "รายจ่ายหมวดค่าวัสดุ" หมายความว่า รายจ่ายเพื่อซื้อสิ่งของซึ่งโดยสภาพย่อมสิ้นเปลืองเปลี่ยนหรือสลายตัวในระยะเวลาอันสั้น รวมทั้งสิ่งของที่ส่วนราชการซื้อมาเพื่อการบำรุงรักษาหรือซ่อมแซมทรัพย์สิน

ค่าซื้อสิ่งของตามปกติมีอายุการใช้งาน แต่มีราคาหน่วยหนึ่งหรือครึ่งหนึ่งไม่เกิน 5,000 บาท ตามตัวอย่างสิ่งของซึ่งตามปกติมีอายุการใช้งาน ให้เบิกจ่ายในหมวดนี้

แต่ถ้าเกิน 5,000 บาท หรือเป็นสิ่งของซึ่งมีระบุไว้ในรายการหมวดค่าครุภัณฑ์ให้เบิกจ่ายในหมวดค่าครุภัณฑ์

ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการสั่งซื้อของดังกล่าวจากต่างประเทศโดยตรง ซึ่งต้องชำระพร้อมกับค่าสิ่งของ เช่น ค่าขนส่งจากต่างประเทศมายังประเทศไทย ค่าภาษีในต่างประเทศ ค่าประกันสิ่งของ เป็นต้น ให้เบิกจ่ายในหมวดนี้

รายการหมวดครุภัณฑ์ "รายการหมวดครุภัณฑ์" หมายความว่า รายการเพื่อซื้อหรือแลกเปลี่ยนสิ่งของตามปกติมีลักษณะคงทนถาวร มีการใช้ยาวนาน ตามตัวอย่างสิ่งของที่เป็นครุภัณฑ์

ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ซึ่งเกิดจากการประกอบตัดแปลงหรือต่อเติมสิ่งของดังกล่าวในวรรคแรก ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อของดังกล่าวจากต่างประเทศโดยตรงมายังประเทศไทย ค่าภาษีในต่างประเทศค่าประกันสิ่งของ เป็นต้น ให้เบิกจ่ายในหมวดนี้

รายการหมวดค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง "รายการหมวดค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง" หมายความว่า รายการเพื่อให้ได้มาซึ่งที่ดินหรือสิ่งก่อสร้าง รวมทั้งสิ่งต่าง ๆ ซึ่งติดอยู่กับที่ดินและสิ่งก่อสร้างและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นเนื่องจากการปรับปรุงที่ดินหรือสิ่งก่อสร้าง ซึ่งมิใช่เป็นการซ่อมแซมตามปกติ

รายการหมวดเงินอุดหนุน "รายการหมวดเงินอุดหนุน" หมายความว่า เงินที่จ่ายเพื่อช่วยเหลือหรือจ่ายเป็นค่าบำรุงองค์การเอกชน นิติบุคคล หรือกิจการอันเป็นสาธารณประโยชน์

รายการหมวดรายจ่ายอื่น "รายการหมวดรายจ่ายอื่น" หมายความว่า รายจ่ายอื่นต่าง ๆ ซึ่งไม่เข้าลักษณะรายการหมวดหนึ่งหมวดใดดังกล่าวข้างต้น และสำนักงานประมาณกำหนดให้อยู่ในหมวดนี้ เช่น เงินราชการลับ เป็นต้น

(6) การเบิกจ่ายเงินนอกงบประมาณ

เงินนอกงบประมาณ หมายถึง เงินที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอได้รับไว้ในความรับผิดชอบนอกเหนือจากเงินงบประมาณ และเงินรายได้แผ่นดินได้แก่ เงินบำรุงการศึกษา เงินบริจาคโดยมีวัตถุประสงค์ เงินประกันสัญญา เงินลูกเสือ เงินยุวกาชาด และเงินโครงการอาหารกลางวัน เงินเหล่านี้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอจะเป็นแหล่งรับฝากในกรณีที่เกินอำนาจสถานศึกษามีระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับเงินแต่ละประเภทที่แตกต่างกันออกไป

(7) การเบิกจ่ายเงินรายได้แผ่นดิน

เงินรายได้แผ่นดิน หมายถึง เงินรายได้ที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอรับไว้ ได้แก่ เงินเหลือที่จ่ายปีเก่าส่งคืน เงินค่าสมัครสอบ เงินค่าปรับเพราะผิดสัญญา เงินค่าสมัครสอบ เงินค่าปรับเพราะผิดสัญญา เงินค่าขายสิ่งของ บริการและเงินค่าของของเบ็ดเตล็ด เงินดังกล่าวนี้ตามระเบียบว่าด้วยการเก็บรักษาเงินและการนำส่งคลัง ของส่วนราชการ พ.ศ. 2520 กำหนดว่า จะต้องนำส่งคลังอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ถ้าจำนวนเกินหนึ่งหมื่นบาทให้ส่งภายใน 3 วันทำการ สำหรับหน่วยงานสังกัดส่วนกลางและ 7 วันทำการสำหรับหน่วยงานภูมิภาค

2.1.2 งานบัญชี

การบัญชี (กึ่งนก พิชานคุณและคณะ, 2520) หมายถึง การเก็บรวบรวมหลักฐานต่าง ๆ รวมทั้งการประเมินผลและวิเคราะห์รายงานการเงิน อันแสดงถึงผลการดำเนินงานของกิจการ ส่วน สังวร ปัญหาติลก และคนอื่น ๆ (2522) ให้ความเห็นว่าการบัญชีเป็นศิลปะของการนำรายการหรือข้อมูลเกี่ยวกับการเงินมาจัดบันทึก จัดให้เข้าเป็นหมวดหมู่พร้อมทั้งสรุปออกมาในรูปของหน่วยเงินตรา

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เป็นหน่วยงานทางราชการซึ่งต้องใช้ระบบบัญชีของทางราชการ ซึ่งเรียกว่า ระบบบัญชีหน่วยงานย่อย

วัตถุประสงค์ของระบบบัญชี (ประหยัด กงตาล, 2530) ระบบบัญชีนี้น่าจะช่วยให้หน่วยงานย่อย ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบต่อการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ สามารถบันทึกรายการเกี่ยวกับการเงินในแนวเดียวกัน เพราะตามข้อเท็จจริงขณะนี้ หน่วยงานย่อยแต่ละแห่งซึ่งอยู่ต่างสังกัดกัน มีวิธีการบันทึกไม่เหมือนกัน ทำให้เป็นการไม่สะดวกในการควบคุมและตรวจสอบ

(1) วัตถุประสงค์สำคัญของระบบบัญชี พอสรุปได้ 3 ประการ คือ

- 1) เพื่อให้ทราบการบันทึกรายการบัญชีของหน่วยงานย่อยทุกแห่ง เป็นไปในแนวทางเดียวกัน
- 2) เพื่อให้ทราบรายการของหน่วยงานย่อยเป็นไปได้อย่างสะดวกรวดเร็วและถูกต้อง
- 3) เพื่อให้สะดวกต่อการควบคุมเงินสดในความรับผิดชอบ

(2) การบันทึกรายการบัญชีของหน่วยงานย่อยจะเกิดประโยชน์ ดังนี้

- 1) ทำให้การปฏิบัติงานทางบัญชีเป็นไปตามหลักบัญชีที่ดีและประหยัดเวลา
- 2) ทำให้สะดวกในการควบคุมและตรวจสอบ
- 3) ทำให้มีการแบ่งงานและความรับผิดชอบอย่างมีสัดส่วน
- 4) ทำให้พิสูจน์ความถูกต้องในการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่
- 5) ทำให้สามารถจัดทำรายการ การเงินได้รวดเร็ว

(3) ระบบบัญชี

ลักษณะของระบบบัญชีสำหรับหน่วยงานย่อยเป็นระบบบัญชีคู่ ซึ่งได้รวมสมุดบันทึก รายการขึ้นต้นและขึ้นปลายไว้ในสมุดเงินแบบหลายช่องเพียงเล่มเดียว และกำหนดให้มีทะเบียน คุมรายละเอียดต่าง ๆ ประกอบด้วย

- 1) เอกสารประกอบรายการ หลักฐานซึ่งแสดงรายรับหรือรายจ่ายของ หน่วยงานย่อย ให้ถือเป็นเอกสารประกอบรายการบัญชี โดยปกติ ได้แก่
  - คูณับใบเบิกเงิน เพื่อจ่ายในราชการ เป็นเอกสารแสดงการรับเงิน งบประมาณที่หน่วยงานย่อยเบิกมาเพื่อจ่ายให้กับเจ้าหน้าที่หรือผู้มีสิทธิรับเงิน เขียนย่อว่า "บง"
  - ต้นรับหรือสำเนาใบเสร็จรับเงิน เป็นเอกสารแสดงการรับเงินรายได้ แผ่นดินที่จัดเก็บไว้ตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานย่อยหรือการรับเงินจากบุคคล เช่น เงินเหลือ จ่ายจากเงินยืม เงินงบประมาณที่เรียกคืน เป็นต้น เขียนย่อว่า "บร"
  - คูณับใบเบิกถอน เป็นเอกสารแสดงการรับเงินที่ฝากไว้กับส่วนราชการ ซึ่งเป็นเจ้าสังกัดและใช้ในการรับเงินรายได้แผ่นดิน ที่ถอนคืนเพราะนำส่งผิดเขียนคำย่อว่า "บก"
  - คูณับใบฝาก เป็นเอกสารแสดงการรับฝากเงินของหน่วยงานย่อยอื่น ๆ เขียนย่อว่า "บผ"
  - ใบเบิกถอน เป็นเอกสารแสดงการจ่ายเงินที่ได้รับฝาก จากหน่วยงาน ย่อยอื่น เขียนย่อว่า "บท"
  - ใบนำฝาก เป็นเอกสารแสดงการจ่ายเงินเพื่อฝากไว้กับส่วนราชการ ซึ่งเป็นเจ้าสังกัด เขียนย่อว่า "บผ"
  - หลักฐานการจ่ายเงินเดือน เป็นหลักฐานการจ่ายเงินเดือนให้กับ ข้าราชการในหน่วยงานย่อย เขียนย่อว่า "งค"

- หลักฐานการจ่ายค่าจ้าง เป็นเอกสารการจ่ายค่าจ้างให้กับลูกจ้างในหน่วยงานย่อย เขียนย่อว่า "คจ"
- หลักฐานการจ่ายเงินบ้านานาญและเบี้ยหวัด เป็นเอกสารการจ่ายบ้านานาญหรือเบี้ยหวัดให้ผู้มีสิทธิ ซึ่งขอรับเงินทางหน่วยงานย่อย เขียนย่อว่า "บน"
- ใบเสร็จรับเงินของบุคคลภายนอก เป็นเอกสารแสดงการจ่ายให้กับบุคคลภายนอก ใบเสร็จรับเงินดังกล่าวจะต้องเป็นไปตามข้อกำหนดตามประมวลรัษฎากร เขียนย่อว่า "บจ"

(4) สมุดบัญชี

สมุดบัญชีในระบบบัญชีนี้กำหนดให้มีเพียงเล่มเดียว คือสมุดเงินสดแบบหลายช่อง สมุดเหล่านี้ทำหน้าที่เป็นสมุดบันทึกรายการขึ้นต้นและเป็นสมุดบันทึกรายการขึ้นปลายด้วยพร้อมกันและมีช่องสำหรับประเภทบัญชี เพียง 3 ประเภท คือ

- เงินงบประมาณ
- เงินรายได้แผ่นดิน
- เงินนอกงบประมาณ

สมุดเงินสด ใช้สำหรับบันทึกรายการรับหรือจ่ายเงิน เว้นแต่รายการที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพของเงินสด เช่น การเบิกถอน การนำฝากเงิน การรับเงินเพื่อนำส่ง การรอจ่ายการจ่ายตามใบเบิกเงิน เพื่อจ่ายในราชการให้แก่หน่วยงานย่อยอื่น เป็นต้น จะไม่มีการบันทึกรายการผ่านสมุดเงินสด แต่อาจบันทึกรายละเอียดไว้ในทะเบียนคุมเอกสารแทนตัวเงินสมุดเงินสดแบ่งหน้าบัญชี 2 หน้า ด้านซ้ายมือเป็นด้านรับเงิน ด้านขวามือเป็นด้านจ่ายเงินแต่ละด้านนอกจากจะมีช่องเงินสดแล้ว ยังกำหนดให้มีช่องประเภทเงินอีก 3 ช่องคือ เงินงบประมาณ เงินรายได้แผ่นดิน และเงินนอกงบประมาณ เพื่อแยกประเภทรายการรับเงินหรือจ่ายเงินนั้น ช่องแต่ละช่องทั้งสามเป็นเสมือนบัญชีแยกประเภท 3 บัญชี ทุกวันสิ้นทำการจะต้องปิดบัญชี เพื่อยกยอดคงเหลือออกไป ยอดเงินสดคงเหลือ จะต้องเท่ากับยอดเงินคงเหลือ ของเงินแต่ละประเภทดังกล่าวรวมกัน ช่องต่าง ๆ ในสมุดเงินสดมีดังนี้

- ช่องที่ 1 "วัน เดือน ปี" สำหรับบันทึกวันเดือนปีที่เกิดรายการรับเงิน
- ช่องที่ 2 "ที่เอกสาร" สำหรับบันทึกเลขที่เอกสารประกอบรายการรับเงิน
- ช่องที่ 3 "รายการ" สำหรับบันทึกคำอธิบายรายการรับเงินโดยย่อ

ช่องที่ 4 "เดบิตเงินสด" สำหรับบันทึกจำนวนเงินที่ได้รับ เว้นแต่เงินที่ได้รับเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพของเอกสารแทนตัวเงิน

ช่องที่ 5.1 "เครดิตเงินงบประมาณ" สำหรับบันทึกจำนวนเงินงบประมาณที่ได้รับ

ช่องที่ 5.2 "เครดิตรายได้แผ่นดิน" สำหรับบันทึกจำนวนรายได้แผ่นดินที่ได้รับ

ช่องที่ 5.3 "เครดิตเงินนอกงบประมาณ" สำหรับบันทึกจำนวนเงินนอกงบประมาณที่ได้รับ

ช่องที่ 6 "วัน เดือน ปี" สำหรับบันทึกวัน เดือน ปี ที่เกิดรายการจ่ายเงิน

ช่องที่ 7 "ที่เอกสาร" สำหรับบันทึกเลขที่เอกสารประกอบรายการจ่ายเงิน

ช่องที่ 8 "รายการ" สำหรับบันทึกคำอธิบายการจ่ายเงินโดยย่อ

ช่องที่ 9 "เครดิตเงินสด" สำหรับบันทึกเงินที่จ่าย เว้นแต่เงินจ่ายเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพเอกสารแทนตัวเงิน

ช่องที่ 10.1 "เดบิตเงินงบประมาณ" สำหรับบันทึกจำนวนเงินงบประมาณที่จ่าย

ช่องที่ 10.2 "เดบิตเงินนอกงบประมาณ" สำหรับบันทึกเงินรายได้แผ่นดินที่นำส่งคลังหรือจ่ายคืน

ช่องที่ 10.3 "เดบิตเงินนอกงบประมาณ" สำหรับบันทึกจำนวนเงินนอกงบประมาณที่จ่าย

(5) ทะเบียนต่าง ๆ

ทะเบียนที่กำหนดให้มีตามระบบบัญชีนี้ รวม 5 ประเภท คือ

- ทะเบียนคุมเงินงบประมาณ
- ทะเบียนคุมเงินรายได้แผ่นดิน
- ทะเบียนคุมเงินนอกงบประมาณ
- ทะเบียนคุมหลักฐานขอเบิก
- ทะเบียนคุมเอกสารแทนตัวเงิน

ทะเบียนคุมเงินงบประมาณ สำหรับใช้บันทึกรายการเกี่ยวกับการเบิกเงินและการนำเงินงบประมาณที่ได้จ่ายหรือจ่ายไม่หมดเมื่อครบกำหนดส่งคืนส่วนราชการผู้เบิก ทั้งนี้ เพื่อให้คุมเงินงบประมาณที่เบิกมาใช้จ่ายเสร็จภายในกำหนดและนำเงินที่เหลือส่งคืนตามกำหนดด้วย

การบันทึกในทะเบียนนี้ให้แยกออกตามหมวดตามลำดับการรับเงิน โดยแสดงจำนวนเงินที่ได้รับตามใบเบิกเงินเพื่อจ่ายในราชการ ในช่อง "จำนวนเงินคงเหลือ" และวันที่ไว้ให้พอสำหรับบันทึกการจ่ายแล้วขีดเส้นใต้คั่นไว้ก่อนที่จะบันทึกการจ่ายแล้วขีดเส้นใต้คั่นไว้ก่อนที่จะบันทึกจำนวนที่ได้รับตามใบเบิกเงินเพื่อจ่ายในราชการฉบับต่อไป

จำนวนเงินคงเหลือในทะเบียนนี้โดยขณะหนึ่งรวมกันจะเท่ากับยอดเงินคงเหลือช่อง "เงินงบประมาณ" ในสมุดเงินสดช่องต่าง ๆ ในทะเบียนคุมเงินงบประมาณ มีดังนี้

ช่องที่ 1 "วัน เดือน ปี" สำหรับบันทึกวัน เดือน ปีที่มีรายการรับเงินหรือจ่ายเงิน

ช่องที่ 2 "ที่ใบเบิกเงิน" สำหรับบันทึกเลขที่คู่ฉบับใบเบิกเงินเพื่อใช้จ่ายในราชการ เฉพาะกรณีรับเงิน

ช่องที่ 3 "จ่ายให้" สำหรับบันทึกชื่อเจ้าหน้าที่หรือผู้มีสิทธิรับเงิน เมื่อมีการจ่ายเงิน

ช่องที่ 4 "ที่ใบสำคัญจ่าย" สำหรับบันทึกเลขที่หลักฐานการจ่ายเงิน เลขที่ใบเสร็จรับเงินของบุคคลภายนอก เลขที่ใบสำคัญรับเงิน เป็นต้น

ช่องที่ 5 "จำนวนเงินที่จ่าย" สำหรับบันทึกจำนวนเงินให้เจ้าหน้าที่หรือผู้มีสิทธิรับเงิน

ช่องที่ 6 "จำนวนเงินส่งคืน" สำหรับบันทึกจำนวนเงินที่นำส่งคืนส่วนราชการผู้เบิก ในกรณีที่มีเงินเหลือจ่าย

ช่องที่ 7 "จำนวนเงินคงเหลือ" สำหรับบันทึกจำนวนเงินของแต่ละใบเบิกเงินเพื่อจ่ายในราชการ

ช่องที่ 8 "วันครบกำหนดส่งคืน" สำหรับบันทึกวันครบกำหนดส่งคืนของแต่ละใบเบิกเงินเพื่อจ่ายในราชการ

ช่องที่ 9 "หมายเหตุ" สำหรับบันทึกข้อความอื่นใดที่จำเป็น

ทะเบียนคุมเงินรายได้แผ่นดิน ใช้สำหรับบันทึกการเกี่ยวกับการจัดเก็บ และนำส่งเงินรายได้แผ่นดินประจำวัน โดยแยกออกตามประเภทและแสดงยอดรวมได้ด้วยเมื่อมีการนำส่งเงินรายได้แผ่นดิน ให้รวมยอดจำนวนที่จัดเก็บทุกช่อง "ประเภทเงินรายได้แผ่นดิน" และ "ช่องรวม" แล้วบันทึกจำนวนที่ส่งด้วยตัวเลขในวงเล็บ ถ้าจำนวนที่นำส่งน้อยกว่าที่จัดเก็บให้บันทึก

ลงในช่อง "ประเภทเงินรายได้แผ่นดิน" ในสมุดเงินสดด้วยช่องต่าง ๆ ในทะเบียนคุมเงินรายได้แผ่นดิน มีดังนี้

ช่องที่ 1 "วัน เดือน ปี" สำหรับบันทึกวัน เดือน ปีที่เกิดรายการจัดเก็บ หรือ ส่งเงินรายได้แผ่นดิน

ช่องที่ 2 "ที่เอกสาร" สำหรับบันทึกเลขที่เอกสารประกอบรายการ

ช่องที่ 3 "รายการ" สำหรับบันทึกคำอธิบายรวมรายการจัดเก็บหรือนำส่งเงินรายได้แผ่นดินโดยย่อ

ช่องที่ 4 "ประเภทเงินรายได้แผ่นดิน" สำหรับบันทึกจำนวนเงินตามประเภทของเงินรายได้แผ่นดินที่จัดเก็บหรือนำส่ง

ช่องที่ 5 "รวม" สำหรับบันทึกจำนวนเงินรวมของเงินรายได้แผ่นดินทุกประเภทที่จัดเก็บหรือนำส่งแต่ละครั้ง

ทะเบียนคุมเงินนอกงบประมาณ ใช้สำหรับบันทึกรายการเกี่ยวกับการรับจ่ายเงินนอกงบประมาณแยกตามประเภท เช่น เงินตรงจ่ายราชการ รับจากส่วนราชการเจ้าสังกัด เงินรับฝาก เงินมัดจำประกัน สัญญารับจากบุคคลภายนอก เงินสะสมจากส่วนราชการเจ้าสังกัด หรือจากข้าราชการ เงินบำรุงโรงเรียน เงินบำรุงโรงพยาบาล เงินบำรุงสถานที่บริการอนามัย เป็นต้น จำนวนเงินคงเหลือของเงินนอกงบประมาณทุกประเภทในแต่ละวันจะเท่ากับ ยอดเงินคงเหลือช่อง "เงินงบประมาณ" ในสมุดเงินสดช่องต่าง ๆ ในทะเบียนคุมเงินนอกงบประมาณมีดังนี้

ช่องที่ 1 "วัน เดือน ปี" สำหรับบันทึกวัน เดือน ปีที่เกิดรายการรับจ่ายเงินนอกงบประมาณ

ช่องที่ 2 "ที่เอกสาร" สำหรับบันทึกเลขที่เอกสารประกอบรายการ

ช่องที่ 3 "รายการ" สำหรับบันทึกคำอธิบายรายการรับหรือจ่ายเงินนอกงบประมาณโดยย่อ

ช่องที่ 4 "รับ" สำหรับบันทึกจำนวนเงินนอกงบประมาณที่ได้รับ

ช่องที่ 5 "จ่าย" สำหรับบันทึกจำนวนเงินนอกงบประมาณที่จ่าย

ช่องที่ 6 "สำหรับแสดงยอดคงเหลือของเงินงบประมาณแต่ละประเภททุกครั้งที่เกิดรายการ แต่ในกรณีที่มียารายการในวันเดียวกันจะแสดงยอดเงินคงเหลือเพียงครั้งเดียวในรายการสุดท้ายของวันก็ได้

ทะเบียนคุมหลักฐานการขอเบิก ใช้สำหรับบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับหลักฐานประกอบการขอเบิกเงินงบประมาณหมวดต่าง ๆ รวมทั้งงบกลาง เช่น งบทวงหนี้ งบเบิกเงินช่วยเหลือค่าเล่าเรียนบุตร งบเบิกเงินช่วยค่ารักษาพยาบาล งบเบิกเงินช่วยค่าเช่าบ้าน รายงานการเดินทาง เป็นต้น เพื่อแสดงว่าหน่วยงานย่อยได้รับหลักฐานขอเบิกแล้ว และช่วยให้ดำเนินการขอเบิกเงินตามลำดับก่อนหลังในช่องต่าง ๆ ในทะเบียนคุมหลักฐานการขอเบิก มีดังนี้

- ช่องที่ 1 "วัน เดือน ปี" สำหรับบันทึกวัน เดือน ปีที่ได้รับหลักฐานการขอเบิก
- ช่องที่ 2 "เจ้าหน้าที่หรือผู้ขอเบิก" สำหรับบันทึกเจ้าหน้าที่ หรือผู้ขอเบิก
- ช่องที่ 3 "หมวดรายจ่าย" สำหรับบันทึกหมวดรายจ่ายที่ขอเบิก
- ช่องที่ 4 "จำนวนเงิน" สำหรับบันทึกจำนวนเงินตามหลักฐานที่ขอเบิก
- ช่องที่ 5 "ลายมือชื่อผู้รับเงิน" สำหรับให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานย่อยผู้รับหลักฐานขอเบิกลงลายมือชื่อ

ช่องที่ 6 "เบิกแล้วตามงบเบิกเงิน" สำหรับบันทึกเลขที่งบเบิกเพื่อใช้ในราชการ

ช่องที่ 7 "หมายเหตุ" สำหรับบันทึกข้อความอื่นใดที่จำเป็น

ทะเบียนคุมเอกสารแทนตัวเงิน ใช้สำหรับบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับเอกสารที่ให้ออเสมือนเงินสด เช่น เช็คหรือธนาคัติที่ได้รับจากบุคคลภายนอก ใบสำคัญรองจ่าย สัญญา รับรองการยืมเงิน งบเบิกเงินเพื่อจ่ายในรายการกรณีที่จ่ายให้หน่วยงานย่อยอื่นบันทึกการรับเงิน เพื่อนำส่ง เป็นต้น เพื่อความสะดวกต่อการติดตามในกรณีที่เกิดการสูญหาย สำหรับสมุดคู่ฝาก แม้จะให้ออเสมือนเงินสดแต่ไม่ต้องบันทึกทะเบียนนี้ เพราะมีรายละเอียดสมบูรณ์อยู่ในตัวอยู่แล้ว ช่องต่าง ๆ ในทะเบียนคุมเอกสารแทนตัวเงิน

(6) หลักการบัญชี

ขั้นตอนในการทำบัญชีมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1) เมื่อเริ่มทำบัญชี

- ให้สำรวจเงินสดคงเหลือ ยอดคงเหลือในสมุดคู่ฝากและจำนวนเงินในเอกสารแทนตัวเงิน เช่น เช็ค ธนาคัติ ใบสำคัญรองจ่าย สัญญารับรองการยืมเงิน แยกประเภทเงินสดดังนี้

- เป็นงบประมาณที่เบิกมาประเภทใด จำนวนเท่าใด
- เป็นรายได้แผ่นดิน ซึ่งจัดเก็บประเภทใด จำนวนเท่าใด

- เป็นเงินนอกงบประมาณประเภทใด จำนวนเท่าใด
- จัดทำบันทึกการเปิดบัญชีแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สิน หนี้สิน และเงินทุนของหน่วยงานย่อยแล้ว ให้หัวหน้าหน่วยงานย่อยเป็นผู้ลงนามรับรอง
- ลงรายการในสมุดเงินสดและทะเบียนต่าง ๆ เกี่ยวกับการเงินโดยใช้นักวิชาการเปิดบัญชีเป็นหลักฐาน

2) การลงบัญชีเกี่ยวกับเงินงบประมาณ

- เมื่อได้รับใบทวงหนี้หรือหลักฐานขอเบิก ให้ตรวจความถูกต้อง
- วางใบเบิกเงินเพื่อจ่ายในราชการ
- เมื่อได้รับเงินให้ลงรายการในสมุดเงินสดด้านรายรับแล้วลงบัญชีคุมงบประมาณด้วย

- เมื่อจ่ายเงินให้เจ้าหนี้หรือผู้มีสิทธิรับเงิน ให้ลงรายการในสมุดเงินสดด้านรายจ่าย แล้วลงบันทึกจ่ายในทะเบียนคุมเงินงบประมาณ

3) การลงบัญชีเกี่ยวกับเงินรายได้แผ่นดิน

- เมื่อจัดเก็บเงินรายได้แผ่นดินให้ลงรายการในสมุดเงินสดด้านรับแล้วลงรายการในทะเบียนคุมเงินรายได้แผ่นดิน
- เมื่อนำส่งเงินรายได้แผ่นดิน ให้รวมยอดเงินรายได้แผ่นดินที่จัดเก็บทุกประเภทในทะเบียนคุมเงินรายได้แผ่นดิน แล้วลงรายการในสมุดเงินสดด้านจ่ายพร้อมบันทึกจำนวนที่นำส่งด้วยตัวเลขในวงเล็บในทะเบียนคุมด้วย

4) การลงบัญชีเกี่ยวกับเงินนอกงบประมาณ

ได้กล่าวแล้วว่าเงินนอกงบประมาณมีหลายประเภท ทะเบียนคุมเงินนอกงบประมาณได้แยกหน้าทะเบียนเป็นแต่ละประเภท ๆ ไป การลงบัญชีให้ปฏิบัติดังนี้

- การรับและการจ่ายเงินนอกงบประมาณ ให้ดำเนินการลงในสมุดเงินสดเช่นเดียวกับเงินงบประมาณและลงรายการในทะเบียนคุมเงินนอกงบประมาณ โดยแยกตามประเภทของเงิน ถ้าลงรายการในทะเบียนคุมเงินนอกงบประมาณ ให้แยกตามหมวดเงินด้วย
- เมื่อมีการจ่ายเงินนอกงบประมาณ เงินรองจ่ายตามใบสำคัญหรือสัญญารับรองการยืมเงินไม่ต้องลงบันทึกในสมุดเงินสดและทะเบียนคุมเงิน แต่ให้บันทึกรายละเอียดลงในทะเบียนคุมเอกสารแทนตัวเงิน

(7) การจัดเก็บเอกสารเกี่ยวกับการเงินและบัญชี

เอกสารที่เกี่ยวกับการเงินและบัญชีของส่วนราชการถือว่าเป็นเอกสารหลักฐานของทางราชการ จะต้องจัดเก็บรักษาตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. 2526 และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (2528) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดเก็บหนังสือราชการไว้ว่า

- 1) เพื่อให้การบริหารเอกสารของทางราชการมีระบบและถูกต้องตามระเบียบ
- 2) เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม สะดวกแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานสามารถค้นหาค้นคว้าปฏิบัติจัดทำให้รวดเร็วขึ้น
- 3) เพื่อเก็บหนังสือราชการให้อยู่ในสภาพที่ดีภายในกำหนดระยะเวลาให้ได้รับการดูแลอยู่เสมอ เป็นการป้องกันมิให้สูญหาย
- 4) เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้าหน่วยงานในการควบคุมตรวจสอบ และติดตามเรื่องต่าง ๆ

ขั้นตอนในการเก็บตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. 2526 ข้อ 52 ได้แบ่งการเก็บหนังสือราชการออกเป็น 3 ลักษณะ คือ การเก็บระหว่างปฏิบัติ การเก็บเมื่อปฏิบัติเสร็จแล้ว และการเก็บไว้เพื่อใช้ในการตรวจสอบ

กล่าวโดยสรุป การจัดเก็บเกี่ยวกับการเอกสารการเงินและการบัญชีนี้ จะต้องเก็บรักษาตามระเบียบโดยเคร่งครัด หากเกิดความสูญหายถือว่าประมาทเลินเล่ออาจถูกลงโทษทางวินัยได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเอกสารแทนตัวเงิน เช่น เช็ค ใบสำคัญรองจ่าย สัญญาการยืมเงิน และสมุดคู่ฝาก ควรเก็บไว้ในตู้เหล็ก

(8) การจัดทบทวนเดือน

การจัดทบทวนเดือน คือการสรุปบัญชีแสดงรายการรับและจ่ายเงินในแต่ละเดือนของส่วนราชการ พร้อมทั้งแบบใบสำคัญคู่จ่ายและเอกสารอื่น ๆ อันเป็นหลักฐานแห่งหนี้ แล้วนำส่งเงินแต่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อตรวจสอบเป็นประจำทุกเดือน ตามระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง พ.ศ. 2520 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2526 ข้อ 68 กำหนดให้ส่งภายในวันสิ้นเดือนของเดือนถัดไป

(9) รายงานการตรวจสอบภายใน

ตามระเบียบการเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลัง ในหน้าที่ของอำเภอและกิ่งอำเภอ พ.ศ. 2520 ข้อ 83 กำหนดให้นายอำเภอแต่งตั้งข้าราชการไม่น้อยกว่าระดับ 2 อย่างน้อย 2 คน สลับเปลี่ยนกันเป็นกรรมการตรวจสอบเงินของส่วนราชการภายในอำเภอ ทุกงวด 3 เดือน แนวปฏิบัติในการตรวจสอบมีดังนี้

- 1) ตรวจสอบการรับจ่ายเงินว่าได้หลักฐานมาลงบัญชีถูกต้องครบถ้วนและได้เก็บหลักฐานการรับจ่ายเงินไว้เรียบร้อยหรือไม่
- 2) ตรวจสอบยอดเงินคงเหลือตามบัญชีเงินสดกับรายงานเงินคงเหลือประจำวันว่าถูกต้องหรือไม่
- 3) ตรวจสอบตัวเงินและหลักฐานการให้ยืมเงินฝากธนาคารว่าถูกต้องตรงตามที่แสดงไว้ในรายการเงินคงเหลือประจำวันหรือสมุดบัญชีหรือไม่
- 4) ตรวจสอบเงินฝากธนาคารเก็บหลักฐานไว้ถูกต้องหรือไม่
- 5) ตรวจสอบการเก็บรักษาเงิน ว่าได้ปฏิบัติตามการเก็บรักษาเงินภายในกำหนดเงินที่อนุญาตให้เก็บรักษาหรือไม่
- 6) ตรวจสอบการส่งงบเดือน ใบสำคัญคู่จ่ายและรายงานการเงินต่าง ๆ ว่าเป็นไปตามระเบียบเวลาที่กำหนดและถูกต้องตามระเบียบหรือไม่
- 7) ตรวจสอบเกี่ยวกับการกักหนักรงเงินงบประมาณรายจ่ายว่าถูกต้องตามระเบียบหรือไม่
- 8) ตรวจสอบการรับจ่าย การเก็บรักษาเงินทดลองราชการ ว่าเป็นไปโดยถูกต้องตามระเบียบราชการหรือไม่
- 9) ตรวจสอบการปฏิบัติเกี่ยวกับการชี้แจงข้อทักท้วงหรือข้อสังเกตของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน เกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงิน หรือการตรวจสอบบัญชีการเงินของส่วนราชการ ประจำปีได้ปฏิบัติภายในระยะเวลาที่กำหนดหรือไม่

(10) การจัดทမ်းงบประมาณ

การจัดทမ်းงบประมาณ

- 1) ประชุมชี้แจงประธานกลุ่มโรงเรียน
- 2) ประธานกลุ่มประชุมชี้แจงโรงเรียนในกลุ่ม

- 3) โรงเรียนจัดทำบัญชีประมาณการเสนอความต้องการไปยังประธาน
- 4) ประธานประชุมกรรมการ เพื่อจัดลำดับความสำคัญ
- 5) กลุ่มรายงานสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอตามลำดับความสำคัญ
- 6) สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอประชุมคณะกรรมการการประถมศึกษา

อำเภอพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของอำเภอ

7) เสนอนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

(11) การควบคุมเงินจัดสรร ใช้ทะเบียนคุมเงินงบประมาณรายจ่ายไว้สำหรับบันทึกรายการเกี่ยวกับเงินงบประมาณรายจ่ายของส่วนราชการที่ได้รับ ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และเงินประจํางวดที่ได้รับอนุมัติจากสำนักงานงบประมาณ เพื่อทราบถึงฐานะเงินงบประมาณคงเหลือ และเงินประจํางวดคงเหลือ

(12) การจัดทำเรื่องขอเบิกเงินงบประมาณไว้จ่ายเหลื่อมปี และขอขยายเวลาการเบิกจ่ายเงินตามระเบียบการเบิกจ่ายจากคลัง พ.ศ. 2520 ข้อ 63-64 กล่าวว่าส่วนราชการใดก่อนนั้นผู้พ้นไว้ก่อนสิ้นปีงบประมาณ โดยสั่งซื้อ สั่งจ้าง หรือการเข้าทรัพย์สินครั้งหนึ่งรายหนึ่งเป็นเงินตั้งแต่ห้าหมื่นบาทขึ้นไป ถ้าเห็นว่าการเบิกเงินไปชำระหนี้ผู้พ้นนั้นไม่ทันสิ้นปี ก็ให้ขอเบิกเงินไว้เบิกเหลื่อมปีได้อีกหกเดือนปฏิทิน นับจากวันสิ้นปี หรือภายในระยะเวลาที่ได้รับความตกลงกับกระทรวงการคลัง โดยให้ส่วนราชการผู้เบิกยื่นใบขอเบิกเงินตามแบบและวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนดต่อกรมบัญชีกลาง หรือสำนักงานคลังจังหวัดแล้วแต่กรณีก่อนสิ้นปีงบประมาณอย่างน้อย 30 วัน เว้นแต่มีเหตุอันควร และอธิบดีกรมบัญชีกลางหรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมบัญชีกลางมอบหมาย สำหรับส่วนกลางและผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย สำหรับส่วนภูมิภาค จะอนุญาตให้ขยายเวลาให้ขยายเวลายื่นขอเบิกเงินเหลื่อมเป็นพิเศษ แต่ทั้งนี้จะต้องไม่เกินวันทำการสุดท้ายของปีนั้น งานการพัสดุมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับงานการเงิน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2526) เพราะวิธีการจะได้รับพัสดุมาส่วนใหญได้มาจากการซื้อหรือการจ้างแทบทั้งสิ้น ซึ่งจะต้องปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมายที่วางไว้ หากการดำเนินงานเกี่ยวกับพัสดุผิดพลาด บกพร่องหรือเกิดผลเสียหายแก่ทางราชการ ย่อมจะต้องมีความผิดทางแพ่งหรืออาญาหรือทางวินัย แล้วแต่กรณี

เพื่อให้การดำเนินงานเกี่ยวกับพัสดุของส่วนราชการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย
ถูกต้อง เป็นผลดีสัมความมุ่งหมายตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535
ให้บังคับแก่ส่วนราชการซึ่งดำเนินการพัสดุโดยใช้เงินงบประมาณ

2.1.3 งานการพัสดุ

(1) ขอบข่ายของงานการพัสดุ

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ ได้ให้ความหมายว่า การพัสดุ
หมายถึงการจัดทำเอง การซื้อ การจ้าง การจ้างที่ปรึกษา การจ้างออกแบบและการควบคุมงาน
การแลกเปลี่ยน การเช่า การควบคุม การจำหน่าย และการดำเนินการอื่น ๆ ผู้ที่ทำงานเกี่ยว
กับการพัสดุจำเป็นต้องเข้าใจในความหมายของพัสดุตามที่สำนักงบประมาณกำหนดไว้ คือ

(1) วัสดุ แยกตามลักษณะได้ 2 ประเภท

- 1) วัสดุสิ้นเปลือง
- 2) วัสดุคงรูป ซึ่งมีราคาไม่เกิน 5,000 บาท

(2) ครุภัณฑ์ เป็นพัสดุคงรูปซึ่งมีราคาตั้งแต่ 5,000 บาทขึ้นไป

1) ที่ดิน หมายถึง ที่ดินที่ส่วนราชการมีกรรมสิทธิ์อาจได้มาด้วยเงินงบประมาณ
หรือโดยการบริจาค

2) สิ่งปลูกสร้าง หมายถึง อาคารและสิ่งก่อสร้างที่สร้างขึ้นในที่ราชพัสดุ
ดังนั้น ที่ดิน ที่กระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ ที่ได้มาถือว่าเป็นที่ราชพัสดุด้วย

การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพัสดุ ต้องมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติได้ถูกต้อง ตาม
กฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง ที่นับว่าสำคัญมาก คือ ระเบียบสำนัก
นายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ซึ่งถือว่าได้เป็นแม่บทในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับพัสดุ
และให้ความหมายของศัพท์ต่าง ๆ ดังนี้

การพัสดุ หมายความว่า การจัดทำเอง การซื้อ การจ้าง การจ้างที่ปรึกษา การ
จ้างออกแบบและควบคุมงาน การแลกเปลี่ยน การเช่า การควบคุม การจำหน่ายและการ
ดำเนินการอื่น ๆ ที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

พัสดุ หมายความว่า วัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ที่กำหนดไว้ในหนังสือ การ
จำแนกประเภทรายจ่ายตามกฎหมายงบประมาณของสำนักงบประมาณ หรือการ
จำแนกประเภทรายจ่ายตามสัญญาเงินกู้จากต่างประเทศ

การซื้อ หมายความว่า การซื้อพัสดุทุกชนิดทั้งที่มีการติดตั้ง ทดลอง และบริการที่เกี่ยวข้องด้วยอื่น ๆ แต่ไม่รวมถึงการจัดหาพัสดุในลักษณะการจ้าง

การจ้าง หมายความว่า รวมถึงการจ้างทำของและการรับขนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และการจ้างเหมาบริการ แต่ไม่รวมถึงการจ้างลูกจ้างของส่วนราชการตามระเบียบของกระทรวงการคลัง การรับขนในการเดินทางไปราชการตามกฎหมายว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ การจ้างที่ปรึกษา การจ้างออกแบบและการควบคุมงาน และการจ้างแรงงานตามประมวลแพ่งและพาณิชย์

การจ้างบริการจากที่ปรึกษา แต่ไม่รวมถึงการจ้างออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารด้วยเงินงบประมาณ

การจ้างออกแบบและควบคุมงาน หมายความว่า การจ้างบริการจากนิติบุคคล หรือบุคคลธรรมดา ที่ประกอบธุรกิจบริการด้านงานออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารด้วยเงินงบประมาณ

เงินงบประมาณ หมายความว่า งบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และเงินซึ่งส่วนราชการได้รับไว้โดยได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังให้ไม่ต้องส่งคลังตามกฎหมายว่าด้วยวิธงบประมาณ แต่ไม่รวมถึงเงินกู้และเงินช่วยเหลือตามระเบียบนี้

เงินกู้ หมายความว่า เงินกู้ตามกฎหมายว่าด้วยการให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินจากต่างประเทศ

เงินช่วยเหลือ หมายความว่า เงินที่ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลต่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ สถาบันการเงินระหว่างประเทศ องค์การต่างประเทศ ทั้งในระดับรัฐบาลและมีใช้ระดับรัฐบาล มูลนิธิหรือเอกชนต่างประเทศ

อาคาร หมายความว่า สิ่งปลูกสร้างถาวรที่บุคคลอาจเข้าอยู่หรือใช้สอยได้ เช่น อาคารที่ทำการ โรงพยาบาล โรงเรียน สนามกีฬา สถานีน้ำรอง หรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน และรวมตลอดถึงสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอยสำหรับอาคารนั้น ๆ เช่น เสาธง รั้ว ท่อระบายน้ำ ถนน ประปา และสิ่งอื่น ๆ ซึ่งเป็นส่วนประกอบของตัวอาคาร เช่น เครื่องปรับอากาศ ลิฟต์ เพอร์นิเจอร์ ฯลฯ

พัสดุที่ผลิตในประเทศ หมายความว่า ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตสำเร็จรูปแล้วโดยสถานที่ผลิตตั้งอยู่ในประเทศไทย

กิจการของคนไทย หมายความว่า กิจการที่เป็นของบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลสัญชาติไทย

ที่ปรึกษา หมายความว่า บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจหรือสามารถให้บริการเป็นที่ปรึกษาทางวิศวกรรม สถาปัตยกรรม เศรษฐศาสตร์ หรือสาขาอื่น รวมทั้งให้บริการด้านศึกษา สืบค้น ออกแบบและควบคุมงาน และการวิจัย แต่ไม่รวมถึงการให้บริการออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารด้วยเงินงบประมาณ

ที่ปรึกษาไทย หมายความว่า ที่ปรึกษามีสัญชาติไทยและได้จดทะเบียนไว้กับศูนย์ข้อมูลของที่ปรึกษาของกระทรวงการคลัง

ส่วนราชการ หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม สำนักงานหรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐ ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคหรือในต่างประเทศแต่ไม่รวมถึงรัฐวิสาหกิจ หน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น

รัฐวิสาหกิจ หมายความว่า รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิี้งงบประมาณ

ปลัดกระทรวง หมายความว่า ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและปลัดทบวงด้วย

หัวหน้าส่วนราชการ

- สำหรับราชการบริหารส่วนกลาง หมายความว่า อธิบดี หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นนิติบุคคล

- สำหรับราชการบริหารส่วนภูมิภาค หมายความว่า ผู้ว่าราชการจังหวัด

หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ หมายความว่า หัวหน้าหน่วยงานระดับกองหรือแผนกที่ปฏิบัติงานในสายงานที่เกี่ยวกับการพัสดุตามที่องค์กรกลางบริหารงานบุคคลกำหนด หรือข้าราชการอื่นซึ่งได้รับแต่งตั้งจากหัวหน้าส่วนราชการให้เป็นเจ้าหน้าที่พัสดุแล้วแต่กรณี

เจ้าหน้าที่พัสดุ หมายความว่า เจ้าหน้าที่ซึ่งดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการพัสดุ หรือผู้ที่ได้รับแต่งตั้งจากหัวหน้าส่วนราชการให้มีหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพัสดุตามระเบียบนี้

ผู้อำนวยการโครงการ หมายความว่า ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งหรือมอบหมายให้มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการเกี่ยวกับการพัสดุตามโครงการเงินกู้หรือโครงการเงินช่วยเหลือ

ระเบียบได้กำหนดผู้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการตามระเบียบนี้ ซึ่งส่วนใหญ่จะหมายถึงหัวหน้าส่วนราชการมีอำนาจหน้าที่เป็นผู้ซื้อ ผู้ว่าจ้าง ให้ความเห็นชอบในการรายงานขอซื้อ ขอจ้าง การแต่งตั้งกรรมการดำเนินการตามระเบียบอนุญาตให้ยืมหรือการมอบอำนาจ

ผู้มีอำนาจดำเนินการตามระเบียบนี้ จะมอบอำนาจเป็นหนังสือให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งใดก็ได้ โดยให้คำนึงถึงระดับ ตำแหน่ง หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ที่จะได้รับมอบหมายเป็นสำคัญ

การมอบอำนาจในการซื้อหรือสั่งจ้างของหัวหน้าส่วนราชการให้ถือเกณฑ์ดังนี้

- (1) การมอบอำนาจให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด มอบได้เพียงเต็มวงเงินที่ผู้มีอำนาจ
- (2) การมอบหมายให้แก่ตำแหน่งอื่นนอกเหนือจากที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ตั้งแต่ระดับ 9 หรือเทียบเท่าขึ้นไป มอบให้ไม่เกินสามในสี่ของวงเงินที่ผู้มอบมีอำนาจ
- (3) การมอบอำนาจให้แก่ผู้อำนวยการกอง หรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นตั้งแต่ระดับ 7 หรือ 8 หรือเทียบเท่า มอบให้ไม่เกินครึ่งหนึ่งของวงเงินที่ผู้มอบมีอำนาจ
- (4) การมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่น นอกจากที่กำหนดไว้ในข้อ (1) (2) และ (3)

การมอบอำนาจอย่างอื่น นอกจากที่กำหนดในวรรคสอง ให้ถือปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง หรือคลังอำเภอและสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินหรือสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคแล้วแต่กรณี ทราบทุกครั้ง

อำนาจในการสั่งซื้อหรือสั่งจ้างตามระเบียบนี้เฉพาะในกรณีของกระทรวงกลาโหม ผู้มีอำนาจและผู้รับมอบอำนาจ อาจมอบอำนาจต่อไปนี้ได้ตามระเบียบของกระทรวงกลาโหม และให้ผู้มอบส่งสำเนาหลักฐานการมอบอำนาจให้กระทรวงการคลัง หรือคลังจังหวัดหรือคลังอำเภอ และสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน หรือสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาค แล้วแต่กรณีทราบทุกครั้ง

เจ้าหน้าที่พัสดุ หัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้มีอำนาจสั่งการตามระเบียบนี้ ผู้ใดกระทำการโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อไม่ปฏิบัติตามระเบียบนี้ หรือกระทำการโดยเจตนาทุจริตหรือปราศจากอำนาจ หรือนอกเหนืออำนาจหน้าที่ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนที่บังคับใช้ขณะนั้น หรือตามกฎหมายเฉพาะของส่วนราชการนั้นภายใต้หลักเกณฑ์ ดังนี้

(1) ถ้าการกระทำมีเจตนาทุจริตหรือเป็นเหตุให้ทางราชการเสียหายอย่างร้ายแรง ให้ดำเนินการลงโทษอย่างต่ำให้ออกจากราชการ

(2) ถ้าการกระทำเป็นเหตุให้ทางราชการเสียหายแต่ไม่ร้ายแรง ให้ลงโทษอย่างต่ำตัดเงินเดือน

(3) ถ้าการกระทำไม่เป็นเหตุให้ทางราชการเสียหาย ให้ลงโทษภาคทัณฑ์หรือว่ากล่าวตักเตือน โดยทำคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษร

การลงโทษทางวินัยตาม (1) หรือ (2) ไม่เป็นเหตุให้ผู้กระทำหลุดพ้นจากความรับผิดชอบทางอาญา หรือความรับผิดชอบในทางแพ่ง ตามระเบียบความรับผิดชอบของข้าราชการในทางแพ่ง (ถ้ามี) แต่ประการใด

ให้มีคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ เรียกโดยย่อว่า กวพ. ประกอบด้วยปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ ผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้แทนกรมวิเทศสหการ ผู้แทนสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ ผู้แทนสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ป. และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งไม่เกิน 5 คน และให้เจ้าหน้าที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการ กับให้คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการไม่เกิน 2 คน

ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งอีกก็ได้

(1) ศึกษาระเบียบและวินัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบ

(2) พิจารณาการขออนุมัติยกเว้น หรือผ่อนผันการไม่ปฏิบัติตามระเบียบ

(3) พิจารณาข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการที่ส่วนราชการไม่ปฏิบัติตามระเบียบ

(4) เสนอแนะการแก้ไขปรับปรุงระเบียบต่อคณะรัฐมนตรี

(5) แก้ไขเพิ่มเติมแบบและตัวอย่างทำยระเบียบ รวมทั้งกำหนดแนวทางหรือวิธีปฏิบัติ เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบนี้

(6) เสนอความเห็นต่อผู้รักษาการตามระเบียบในการพิจารณาและแจ้งเวียนชื่อผู้ทำงาน และการสั่งเปลี่ยนแปลงเพิกถอนผู้ทำงานของส่วนราชการ หน่วยงานตามกฎหมาย

ว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นและรัฐวิสาหกิจ

(7) กำหนดอัตราร้อยละของราคา

(8) กำหนดประเภทหรือชนิดของพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อจากต่างประเทศ

(9) เชิญข้าราชการและลูกจ้างของส่วนราชการหรือพนักงานและลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานท้องถิ่นในส่วนที่เกี่ยวข้องมาสอบถามหรือหาข้อเท็จจริง รวมทั้งเรียกเอกสารจากส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานท้องถิ่นในส่วนที่เกี่ยวข้อง

(10) แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(11) พิจารณาดำเนินการตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

(2) การจัดหาพัสดุ

การจัดหาพัสดุตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 กระทำได้โดยการซื้อและการจ้าง การจัดทำเอง การแลกเปลี่ยน การเช่า ตามวิธีปฏิบัติ คือ

2.1 การซื้อและการจ้าง

การซื้อและการจ้างแห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535

วิธีซื้อหรือจ้าง วิธีดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ

พ.ศ. 2535 กระทำได้โดย

ก. การซื้อกระทำได้ 5 วิธี

1) วิธีตกลงราคา

2) วิธีสอบราคา

3) วิธีประกวดราคา

4) วิธีพิเศษ

5) วิธีกรณีพิเศษ

ข. การจ้างกระทำได้ 5 วิธี

1) วิธีตกลงราคา

2) วิธีสอบราคา

3) วิธีประกวดราคา

4) วิธีพิเศษ

5) วิธีกรณีพิเศษ

1) การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีตกลงราคา ได้แก่ การซื้อหรือการจ้างครั้งหนึ่ง ๆ มีราคาไม่เกิน 50,000 บาท

2) การซื้อและการจ้างโดยวิธีสอบราคา

การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีสอบราคา ได้แก่ การซื้อหรือการจ้างครั้งหนึ่ง ซึ่งมีราคาเกินกว่า 50,000 บาท แต่ไม่เกิน 1,000,000 บาท ซึ่งมีวิธีการดำเนินการได้โดย

- หัวหน้าส่วนราชการสั่งปิดประกาศแจ้งความก่อนถึงวันเปิดของสอบราคา ไม่น้อยกว่า 10 วัน อาจแจ้งโดยตรงต่อผู้ประกอบการหรือประชาชนก็ได้

- เจ้าหน้าที่พัสดุรับซองแล้วส่งให้คณะกรรมการเปิดของสอบราคา

3) การซื้อและจ้างโดยวิธีประกวดราคา

การซื้อและการจ้างโดยวิธีประกวดราคา หมายถึง การซื้อหรือการจ้างมีราคาเกินกว่า 1,000,000 บาท ซึ่งจะแบ่งซื้อหรือจ้างวิธีใดวิธีหนึ่งก็ย่อมกระทำได้โดยการประกาศประกวดราคา ซึ่งประกอบด้วย รายการพัสดุ หรืองาน คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเข้าประกวดราคา กำหนดวันรับและเปิดซอง ก่อนถึงวันกำหนดเปิดซองไม่น้อยกว่า 20 วัน ตลอดจนสถานที่ที่จะขอรับหรือซื้อเอกสารประกวดราคา

4) การซื้อและจ้างโดยวิธีพิเศษ

การซื้อด้วยวิธีพิเศษ ได้แก่ การจ้างครั้งหนึ่ง ๆ ซึ่งมีราคาเกิน 50,000 บาท ซึ่งกระทำได้โดยกรณีเป็นพัสดุนายทอดตลาดโดยส่วนราชการ พัสดุที่ต้องซื้อเร่งด่วน พัสดุที่ใช้ในราชการลับ เป็นพัสดุที่ต้องซื้อจากต่างประเทศโดยตรง พัสดุที่ได้ดำเนินการด้วยวิธีอื่นแล้วไม่ได้ผลดี หรือพัสดุที่ดินสิ่งก่อสร้างจำเป็นต้องซื้อเฉพาะแห่ง

การจ้างด้วยวิธีพิเศษกระทำได้โดยให้ผู้มีอาชีพนั้น ๆ มาเสนอราคา หากราคาที่เสนอนั้นสูงกว่าราคาในท้องถื่นหรือราคาที่ประมาณไว้ หรือราคาที่คณะกรรมการเห็นว่าควรต่อรองราคาลงมา พัสดุที่จะจ้างโดยวิธีพิเศษเป็นไปตามกรณีต่อไปนี้ จ้างด้วยวิธีอื่นแล้วไม่ได้ผลดี โดยสืบราคาจากผู้มีอาชีพรับจ้างนั้นโดยตรง เปรียบเทียบราคาของผู้เสนอด้วยวิธีต่าง ๆ ซึ่งยกเลิกไปหากราคาที่เห็นสมควรจ้าง เสนอราคาสูงกว่าราคาในท้องถื่น หรือประมาณไว้ คณะกรรมการจะต่อรองราคาลงมาเท่าที่จะทำได้

5) การซื้อหรือการจ้างด้วยวิธีพิเศษ

การดำเนินการจัดซื้อหรือจ้างด้วยวิธีพิเศษ เป็นการจัดซื้อหรือจ้างจากหน่วยงานของทางราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หรือรัฐวิสาหกิจ

2.2 การจัดทำเอง

วิธีการจัดหาพัสดุอีกวิธีหนึ่ง คือ การจัดทำเอง หัวหน้าส่วนราชการจะแต่งตั้งผู้ควบคุม รับผิดชอบในการจัดทำเองนั้น แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจการปฏิบัติงานโดยมีคุณสมบัติเช่นเดียวกันกับการตรวจการจ้าง คือ

- 1) ตรวจสอบและควบคุมงานให้เป็นไปตามรูปแบบรายละเอียดและข้อกำหนดในสัญญา
- 2) ควบคุมและการดูแลการปฏิบัติงานของผู้ควบคุมงานในกรณีที่มีการแต่งตั้งผู้ควบคุมงาน

ผู้ควบคุมงาน

- 3) รายงานการจัดทำภายใน 5 วัน นับแต่วันถึงกำหนดนั้น ๆ
- 4) โดยปกติให้ตรวจผลงานที่ทำภายใน 3 วัน นับแต่วันที่ประธานกรรมการรับทราบ และให้ตรวจการรับให้เสร็จเร็วที่สุด
- 5) ในการส่งงานให้ทำหลักฐานไว้อย่างน้อย 2 ฉบับ
- 6) ในกรณีที่มีผู้ตรวจรับงานมีความเห็นขัดแย้งกัน ให้รายงานต่อหัวหน้าส่วนราชการพิจารณาสั่งการในการจัดเองนี้ ให้ดำเนินการได้เมื่อได้รับอนุญาต

2.3 การแลกเปลี่ยน

การแลกเปลี่ยนจะกระทำมิได้ เว้นแต่ในกรณีที่หัวหน้าส่วนราชการเห็นว่ามีความจำเป็นจะต้องแลกเปลี่ยนให้กระทำได้เฉพาะการแลกเปลี่ยนให้กระทำได้เฉพาะการแลกเปลี่ยนครุภัณฑ์กับครุภัณฑ์ และการแลกเปลี่ยนวัสดุกับวัสดุ ตามหลักเกณฑ์ดังนี้

- 1) การแลกเปลี่ยนครุภัณฑ์กับครุภัณฑ์และชนิดเดียวกันให้แลกเปลี่ยนได้ เว้นแต่การแลกเปลี่ยนครุภัณฑ์กับบางอย่างซึ่งสำนักงานประมาณกำหนดหรือการแลกเปลี่ยนที่ต้องจ่ายเงินเพิ่มให้ขอทำความตกลงกับสำนักงานประมาณก่อน
- 2) การแลกเปลี่ยนครุภัณฑ์กับครุภัณฑ์ต่างประเภทหรือต่างชนิดกัน ให้ขอทำความตกลงกับสำนักงานประมาณทุกกรณี
- 3) การแลกเปลี่ยนวัสดุกับวัสดุ ให้ขอทำความตกลงกับกระทรวงการคลัง

2.4 การเช่า

การเช่าพัสดุ นอกจากการเช่าอสังหาริมทรัพย์ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ให้ขอทำความตกลงกับกระทรวงการคลังก่อน และให้นำข้อตกลงเกี่ยวกับการซื้อมาใช้โดยอนุโลม

ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องจ่ายเงินค่าเช่าล่วงหน้าในการเช่าอสังหาริมทรัพย์ และอสังหาริมทรัพย์ ให้กระทำได้เฉพาะกรณีการเช่าซึ่งมีระยะเวลาไม่เกิน 3 ปี ตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

1) การเช่าจากหน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะเป็นข้าราชการบริหารส่วนท้องถิ่น หรือรัฐวิสาหกิจ จ่ายได้ไม่เกินร้อยละ 50 ของค่าเช่าทั้งสิ้นสัญญา

2) การเช่าจากเอกชนจ่ายได้ไม่เกินร้อยละ 20 ของค่าเช่าทั้งสิ้นสัญญา

การจ่ายเงินค่าเช่าล่วงหน้านอกเหนือจากหลักเกณฑ์ข้างต้น ให้ขอทำความตกลงกับกระทรวงการคลัง

อสังหาริมทรัพย์ซึ่งมีอัตราค่าเช่า รวมทั้งค่าบริการอื่นเกี่ยวกับการเช่าตามที่กำหนดไว้ในสัญญาไม่เกินเดือนละ 20,000 บาท ให้หัวหน้าส่วนราชการเป็นผู้พิจารณาอนุมัติถ้าเกินกว่าเดือนละ 20,000 บาท ให้ขอทำความตกลงกับกระทรวงการคลังก่อน

(3) การควบคุมและการจำหน่ายพัสดุ

ในการปฏิบัติงานการพัสดุนั้น เมื่อมีการจัดหามาแล้วก็จะต้องมีการควบคุมมิให้พัสดุนายไปประโยชน์ตรงตามวัตถุประสงค์และคัมค่า ผู้ที่นำพัสดุไปใช้จะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลรักษามีการซ่อมแซมเมื่อชำรุด หากไม่สามารถซ่อมแซมให้ใช้การต่อไปได้ตามรายงานของเจ้าหน้าที่ว่าพัสดุนั้นจะได้มาด้วยวิธีใด ก็ต้องอยู่ในความควบคุมของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ทั้งสิ้น

การควบคุมและการจำหน่ายพัสดุ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การยืม

ส่วนที่ 2 การควบคุม

ส่วนที่ 3 การจำหน่าย

1) การจำหน่ายเป็นสูญ

2) การจำหน่ายออกจากบัญชี

(4) การตรวจสอบพัสดุประจำปี

ผู้จ่ายพัสดุต้องตรวจสอบความถูกต้องของใบเบิกและเอกสารประกอบ (ถ้ามี) และลงบัญชีหรือทะเบียนทุกครั้งที่มีการจ่ายและเก็บใบเบิกจ่ายไว้ เป็นหลักฐานด้วย

ก่อนสิ้นเดือนกันยายนทุกปี ให้หัวหน้าส่วนราชการหรือหน่วยงานนั้นซึ่งมีพัสดุไว้จ่ายตามข้อ 153 แล้วแต่กรณี แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในส่วนราชการหรือหน่วยงานนั้น ซึ่งมีใบเจ้าหน้าที่พัสดुकคนหนึ่งหรือหลายคนตามความจำเป็นเพื่อตรวจสอบการรับจ่ายพัสดุตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคมปีก่อนจนถึงวันที่ 30 กันยายนปัจจุบัน และตรวจรับพัสดุประเภทที่คงเหลืออยู่เพียงวันสิ้นงวดนั้น

ในการตรวจสอบตามวรรคหนึ่ง ให้เริ่มดำเนินการตรวจสอบพัสดุในวันเปิดทำการวันแรกของเดือนตุลาคมเป็นต้นไป ว่าการรับจ่ายถูกต้องหรือไม่ พสดุคงเหลือมีตัวอยู่ตรงตามบัญชีหรือทะเบียนหรือไม่ มีพัสดุชำรุด เสื่อมคุณภาพ หรือสูญหายไป เพราะเหตุใด หรือพัสดุใดไม่จำเป็นต้องใช้ในราชการต่อไป แล้วให้รายงานผลการตรวจสอบดังกล่าวต่อผู้แต่งตั้งภายใน 30 วันทำการ นับแต่วันเริ่มดำเนินการตรวจสอบพัสดุนั้น

2.2 บทบาทของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ในการบริหารงานการเงินและพัสดุ

หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งในการดูแลและบริหารงานต่าง ๆ บนสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอให้มีประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกต่อการจัดการศึกษาในระดับพื้นฐาน ตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่งข้าราชการครูได้กำหนดความรู้ความสามารถของผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอไว้ดังนี้

- (1) มีความรู้ความเข้าใจในวิชาการศึกษาอย่างเหมาะสมแก่การปฏิบัติหน้าที่
- (2) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาและการบริหารการประถมศึกษา รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในกฎหมาย กฎ ระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมแก่การปฏิบัติหน้าที่
- (3) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการศึกษาแห่งชาติ นโยบายทางการศึกษาและแผนพัฒนาการศึกษาทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับการประถมศึกษาและในส่วนอื่นที่เกี่ยวข้อง
- (4) มีความรู้ความสามารถในการบริหารการศึกษาและการประถมศึกษา อันได้แก่ การวางแผน การมอบหมายงาน การสั่งการ การประสานงาน การนิเทศและแนะนำ การควบคุมและติดตามประเมินผลงาน ตลอดจนการปกครองบังคับบัญชาอย่างเหมาะสมแก่การปฏิบัติหน้าที่

- (5) มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานบุคคล
- (6) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- (7) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานการเงินและงบประมาณและการบริหารงาน อาคารสถานที่อย่างเหมาะสมแก่การปฏิบัติงานในหน้าที่
- (8) มีความรู้ความสามารถในการริเริ่ม ปรับปรุงอย่างเหมาะสม

สำหรับการบริหารงานการเงินและพัสดุของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ นั้น ถือว่าเป็นภารกิจที่มีความสำคัญยิ่งอีกประการหนึ่ง เพราะงานการเงินและพัสดุนั้นมีจุดเน้นที่การปฏิบัติให้ถูกต้อง ตามระเบียบของทางราชการซึ่งเริ่มตั้งแต่การดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินเพื่อนำมาใช้จ่าย การใช้จ่ายตลอดจนการควบคุมการดำเนินงานทางการเงินให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์และมาตรฐานที่กำหนดไว้

การบริหารงานการเงินเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารงาน เพราะเงินเป็นปัจจัยพื้นฐานของการบริหารงาน ดังนั้นการบริหารงานการเงินจึงเป็นเรื่องที่ต้องให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ผู้ปฏิบัติงานก็จะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และมีความรู้ความสามารถในการบริหารงานการเงิน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอควรมีบทบาทในการบริหารงานการเงินและพัสดุ ดังนี้

- 1) อำนวยความสะดวกในการเบิกจ่ายเงินและพัสดุอย่างถูกต้องรวดเร็ว
- 2) จัดระบบข้อมูลสารสนเทศในเรื่องการเงินและพัสดุได้อย่างถูกต้องและเป็นปัจจุบัน
- 3) ควบคุมและตรวจสอบเอกสารเกี่ยวกับการเงินพัสดุให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน
- 4) เร่งรัดการจัดส่งเอกสารการเงินและพัสดุให้หน่วยงานผู้เบิก และ สตง. ภูมิภาค เพื่อตรวจสอบได้ทันกำหนด
- 5) ควบคุม ดูแลการปฏิบัติงานเพื่อขอเงินงบประมาณไว้ เบิกเหลื่อมปีและขอขยายเวลาการขอเบิกจ่ายเงินให้ถูกต้องและทันกำหนดเวลา
- 6) ควบคุมดูแลการตรวจรับงานก่อสร้างอาคารสถานที่หมวดค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้างให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- 7) พิจารณาจัดสรรวัสดุ ครุภัณฑ์ ให้แก่หน่วยงานในสังกัดอย่างถูกต้องและเป็นธรรม
- 8) จัดให้มีการสำรวจและประเมินผลการใช้จ่ายเงินและพัสดุทุกประเภทเมื่อสิ้นปีงบประมาณ

- 9) จัดให้มีการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานการเงินและพัสดุ
- 10) ควบคุมการใช้จ่ายวัสดุครุภัณฑ์เพื่อให้เป็นไปโดยประหยัดและได้ประโยชน์สูงสุด
- 11) จัดให้มีการดูแลซ่อมแซม บำรุงรักษาวัสดุครุภัณฑ์ของหน่วยงานเพื่อให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 12) จัดให้มีการตรวจสอบภายในขึ้นในโรงเรียนและสำนักงาน เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้น
- 13) ควบคุมติดตามผลการซื้อ จัดจ้างวัสดุครุภัณฑ์ของโรงเรียน และสำนักงานให้ปฏิบัติถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ

2.3 ปัญหาการปฏิบัติงานการเงินและพัสดุ

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา (2533) ได้ประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเจ้าหน้าที่การเงิน การบัญชีและการพัสดุ ณ เขื่อนลพพระเพลิง อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2533 ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาประกอบด้วย เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอต่าง ๆ ในสังกัดรวม 85 คน และผู้ร่วมสัมมนาได้แบ่งกลุ่มย่อยพิจารณาและเสนอปัญหาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ไว้ 3 ด้าน คือ

- (1) ปัญหาด้านงานการเบิกจ่าย มีดังนี้
  - 1) หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ไม่ปฏิบัติตามระเบียบ
  - 2) อุปกรณ์ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานมีน้อยและคุณภาพไม่เหมาะสม
  - 3) การกำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่การเงินไม่เหมาะสมกับความรับผิดชอบ
  - 4) อัตรากำลังในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอขนาดใหญ่ไม่เพียงพอ
  - 5) การแบ่งงานให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบไม่เหมาะสม
  - 6) รับเงินจาก สปจ. แล้วไม่จ่ายให้กับโรงเรียน
  - 7) เก็บเงินเกินอำนาจของตนเอง
  - 8) ให้นำเงินนำส่งตามกำหนดเวลา

(2) ปัญหาด้านงานการบัญชี มีดังนี้

- 1) ความซ้ำซ้อนกันของหลักฐานและรูปแบบของบัญชีหน้างานย่อย เช่น ทะเบียนคุมเงินงบประมาณ บัตรจ่ายเงินเดือน และสมุดหลักฐานการจ่ายเงิน
- 2) การตรวจสอบภายในทำไม่ต่อเนื่อง
- 3) การควบคุมเงินที่ได้รับจัดสรรจากระบบที่ดี ทำให้การเบิกจ่ายบางครั้งขาด บางครั้งเกิน
- 4) การบันทึกรายการในทะเบียนคุมเงินประเภทต่าง ๆ ทำไม่ทั่วถึง
- 5) การจัดเก็บเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวกับการเงินและบัญชีไม่เป็นระบบ ทำให้ยากต่อการค้นหาเรื่องเดิม

(3) ปัญหาด้านงานการพัสดุ มีดังนี้

- 1) การตรวจรับงานจ้าง ผู้รับจ้างส่งงานทั้งที่ยังไม่เสร็จ
- 2) ค่าซ่อมแซมครุภัณฑ์และทรัพย์สินของสำนักงานยังไม่เพียงพอ
- 3) ไม่มีสถานที่เก็บรักษาวัสดุครุภัณฑ์
- 4) ครุภัณฑ์ที่ใช้ในสำนักงานขาดแคลน หรือมีแต่ด้อยคุณภาพ
- 5) งบประมาณเพื่อจัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์มีน้อย
- 6) การขออนุญาตจากหน่วยพัสดุ ไม่ได้รับการอนุญาต
- 7) การจัดบัญชีวัสดุ และทะเบียนครุภัณฑ์จัดทำไม่สมบูรณ์และไม่เป็นปัจจุบัน

2.4 วินัยข้าราชการ

วินัยข้าราชการเป็นข้อกำหนดเชิงพฤติกรรมให้ข้าราชการประพฤติ หรือปฏิบัติ หากข้าราชการผู้ใดไม่ปฏิบัติตามข้อห้ามหรือข้อกำหนดในเรื่องวินัย และการรักษาวินัยแล้ว ก็จะต้องได้รับโทษทางวินัยตามควรแก่กรณี

การประพฤติหรือการปฏิบัติที่เป็นความผิดทางวินัยของข้าราชการอาจเกิดจากผู้กระทำผิดวินัยไม่รู้ว่าการกระทำนั้น ๆ เป็นความผิดวินัย หรืออาจกระทำไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ดังนั้น การที่ผู้บังคับบัญชาสั่งดำเนินการทางวินัยหรือสั่งลงโทษข้าราชการที่กระทำผิดเพียงอย่างเดียวโดยไม่ให้ความรู้ ไม่แนะนำ หรือชี้แจงให้ผู้บังคับบัญชาเข้าใจในระเบียบปฏิบัติที่ถูกต้อง และหาวิธีการหรือมาตรการในการป้องกันมิให้ผู้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย อาจก่อให้เกิดผลเสียใน

ด้านจิตใจและทำให้ผู้บังคับบัญชาขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ทำให้ข้าราชการผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ไม่บรรลุผลดีเท่าที่ควร แต่ถ้าผู้บังคับบัญชาได้แนะนำ ตักเตือน ชี้แจงให้ผู้บังคับบัญชาเข้าใจและให้ประพฤติดนินาให้ถูกต้อง ตามวิธีการดังกล่าวแล้วยังปรากฏว่าข้าราชการผู้นั้นยังกระทำการฝ่าฝืนข้อห้ามอันเป็นความผิดทางวินัยอยู่จึงสมควรดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการผู้นั้นต่อไป

ความสำคัญของวินัยข้าราชการมีความสำคัญต่อรัฐบาล ในการบริหารงานของประเทศ เพราะถ้าข้าราชการไม่มีวินัยดีพอ ประชาชนจะขาดความศรัทธาในตัวข้าราชการไม่เชื่อถือและไม่ให้ความร่วมมือแก่รัฐบาลในการบริหารประเทศด้วย

ประโยชน์ของวินัย

- (1) ช่วยให้การปฏิบัติราชการมีประสิทธิภาพ
- (2) เป็นเครื่องนำคนไปในทางที่ดี

จุดมุ่งหมายของวินัยข้าราชการ

- (1) เพื่อประโยชน์ของราชการ
- (2) เพื่อความเจริญก้าวหน้าของราชการ
- (3) เพื่อความสงบเรียบร้อยของราชการ
- (4) เพื่อให้ราชการดำเนินไปด้วยดีมีประสิทธิภาพ

การกระทำใด ๆ ที่ไม่มีผลกระทบต่อประโยชน์ของราชการ ความเจริญ ความสงบเรียบร้อยของราชการและประสิทธิภาพของราชการ การกระทำนั้นก็ไม่ควรจะเป็นความผิดวินัย

วินัยที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 ให้ข้าราชการพึงยึดเป็นแบบแผนในการควบคุมความประพฤติดังนี้

มาตรา 80

ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องรักษาวินัยตามที่บัญญัติเป็นข้อห้าม และข้อปฏิบัติไว้ในหมวดนี้โดยเคร่งครัดอยู่เสมอ

ตามมาตรานี้ เป็นการกำหนดข้อห้ามและข้อปฏิบัติว่า ข้าราชการต้องยกเว้นไม่ปฏิบัติในเรื่องใดและต้องปฏิบัติในเรื่องใดบ้าง นอกจากนี้ยังกำหนดด้วยว่าการปฏิบัติหรือละเว้นปฏิบัติในเรื่องใดเป็นความผิดวินัยร้ายแรง โดยกำหนดไว้ดังนี้

(1) กำหนดให้ข้าราชการควบคุมตนเอง มาตรฐาน 81-89

(2) กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชาและเสริมสร้างพัฒนาและป้องกัน
มิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำความผิด มาตรฐานที่ 99

มาตรา 82

ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และเที่ยง-
ธรรม

ห้ามมิให้อาศัยหรือให้ผู้อื่นอาศัยอำนาจหน้าที่ราชการของตนไม่ว่าโดยตรงหรือทางอ้อม
หาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น

การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้
ประโยชน์ที่มิควรได้ เป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ และเป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรา 82 วรรคหนึ่ง มีองค์ประกอบความผิดคือ ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความ
ซื่อสัตย์สุจริต และเที่ยงธรรม ซึ่งแต่ละคำมีความหมายดังนี้

(1) พิจารณาจากกฎหมายหรือระเบียบที่กำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

(2) พิจารณาจากมาตรฐานกำหนดตำแหน่งที่ ก.พ. (หรือ ก.ค.) (กรณีเป็น
ข้าราชการครู) กำหนด

(3) พิจารณาจากคำสั่งหรือการมอบหมายของผู้บังคับบัญชา แม้ไม่มีกฎหมายหรือ
มาตรฐานกำหนดตำแหน่งหน้าที่ไว้ หากผู้บังคับบัญชามอบหมายหน้าที่ใดภายในของเขตอำนาจ
หน้าที่ของผู้บังคับบัญชาก็ย่อมเป็นหน้าที่ราชการของผู้ได้รับคำสั่ง

(4) พิจารณาจากพฤตินัย โดยสมัครใจเข้าผูกพันตนเอง โดยยอมรับเป็นหน้าที่
ราชการของคนนั้น ๆ ที่ตนเองไม่มีหน้าที่ในเรื่อนั้น ๆ เช่น ลงนามแทนกรรมการตรวจรับแทน
กรรมการที่ไม่สามารถทำการตรวจรับสิ่งของทั้ง ๆ ที่ตนไม่มีหน้าที่ เมื่อเกิดความเสียหายหรือ
เกิดความผิดพลาดขึ้นก็ต้องยอมรับผิดเช่นเดียวกับคนที่เป็นกรรมการตรวจรับ

ซื่อสัตย์มีความหมายว่า ปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง กรณีตัว
อย่างครูใหญ่ในฐานะผู้บังคับบัญชาได้อนุญาตให้ข้าราชการครูผู้ใต้บังคับบัญชาลากิจ แต่ไม่ได้สั่ง
การให้ผู้มาอยู่เวรแทน ข้าราชการที่ลากิจเป็นเหตุให้โรงเรียนถูกคนร้ายจัดห้องพักครูลัก
ทรัพย์ผิดไป เมื่อมีการสอบสวนหาตัวผู้รับผิดชอบแล้ว ได้ลงนามรับรองว่าข้าราชการครูผู้

นั้นมาทำงานปกติพร้อมทั้งทำหลักฐานเท็จว่าได้มอบหมายให้ข้าราชการครูคนอื่นอยู่เวรแทน เป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความไม่ซื่อสัตย์

สุจริต หมายความว่า ปฏิบัติด้วยความมุ่งหมายในทางที่ดีที่ชอบตามครองธรรม
กรณีตัวอย่าง อาจารย์ใหญ่รับฝากนักเรียนเป็นกรณีพิเศษ โดยขอให้ผู้ปกครองบริจาค
ตุ๋นเอกสารหรือทรัพย์สินอื่นที่ให้โรงเรียนเป็นการตอบแทน เป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการที่มีชอบ
ตามครองธรรม

เที่ยงธรรม หมายความว่า ปฏิบัติโดยไม่ลำเอียง

กรณีตัวอย่าง ข้าราชการครู รับสมัครนักเรียนในรายที่มาสสมัครภายหลังก่อนผู้ที่มาเข้า
แถวสมัครก่อนทั้งนี้เพราะเห็นชอบพอกันเป็นส่วนตัว ทำให้ผู้ปกครองที่พาเด็กนักเรียนมาสสมัคร
ก่อนต้องรอสมัครช้า เป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยไม่เที่ยงธรรม

มาตรา 82 วรรคสอง ห้ามมิให้อาจารย์หรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยอำนาจหน้าที่ราชการของ
ตนไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม หาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น

การพิจารณาว่าผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา 82 วรรคสอง หรือไม่ต้องพิจารณาว่าผู้ใดมีอำนาจหน้าที่
ราชการในเรื่องนั้นหรือไม่ หากพึงได้ว่ามีอำนาจหน้าที่ราชการจริง จึงพิจารณาต่อไปว่าผู้ใดได้
อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยอำนาจหน้าที่นั้นหาประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่นหรือไม่ การอาศัย
อำนาจหน้าที่ราชการนั้น ไม่จำเป็นต้องทำโดยตรงเพียงแต่ยอมให้ผู้อื่นทำก็เป็นความผิดแล้ว

กรณีตัวอย่าง ข้าราชการครูได้รับมอบเงินให้เปิดสอนหรือจ่ายเงิน บ.กศ. ประเภท
นอกงบประมาณจากคลังจังหวัดให้โรงเรียนต่าง ๆ เมื่อรับเงินมาจ่ายให้โรงเรียนแล้ว มีเงิน
เหลือ 19,500 บาท แล้วไม่ส่งคืนคลังแต่เก็บไว้ที่บ้าน โดยไม่แจ้งผู้บังคับบัญชาทราบเป็นเวลา
1 เดือน จึงนับว่าผิด เป็นการอาศัยอำนาจหน้าที่ของตนแสวงหาประโยชน์

มาตรา 82 วรรคสาม การปฏิบัติหรือละเว้นปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้ตน
เองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มิควรได้เป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ และเป็นความผิดวินัยอย่าง
ร้ายแรง

ควรพิจารณาว่าการกระทำใดเป็นการกระทำความผิดที่ทุจริตต่อหน้าที่ราชการ หรือไม่
ต้องพิจารณาจากองค์ประกอบความผิด 4 ประการ คือ

- (1) ต้องมีหน้าที่ราชการที่ต้องปฏิบัติ
- (2) ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ

(3) เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มีควรได้

(4) โดยมีเจตนาทุจริต

มาตรา 83 วรรคสาม มีข้อความที่ควรทำความเข้าใจให้ชัดเจนคือ

"โดยมิชอบ" หมายความว่า ไม่เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ

"มีควรได้" หมายความว่า ไม่มีสิทธิโดยชอบธรรมที่จะได้รับประโยชน์ใดๆ ตอบแทนจากการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

"ประโยชน์" หมายความว่า สิ่งที่ได้รับอันเป็นคุณแก่ผู้ได้รับซึ่งอาจเป็นทรัพย์สิน หรือประโยชน์อย่างอื่นที่มีทรัพย์สิน เช่น การให้บริการ เป็นต้น

มาตรา 85 ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรีและนโยบายของรัฐบาลโดยไม่ให้เสียหายแก่ราชการ

การปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรีหรือนโยบายของทางรัฐบาล อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรา 85 วรรคแรก กำหนดให้ข้าราชการปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ราชการดังกล่าว ข้าราชการผู้มีหน้าที่ต้องตั้งใจปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย ตามระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี และนโยบายของรัฐบาล โดยไม่ให้เสียหายแก่ราชการ การตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการต้องปฏิบัติตามกฎหมายตามระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรีและนโยบายของทางรัฐบาลดังกล่าว มิใช่เพียงตั้งใจปฏิบัติโดยไม่คำนึงถึงผล แต่ต้องตั้งใจปฏิบัติโดยมุ่งให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ทางราชการมิให้ราชการเสียหายด้วย มิใช่สักแต่ปฏิบัติได้งานเพียงแต่ผ่าน ๆ ไป โดยไม่คำนึงถึงว่าจะเสียหายแก่ทางราชการหรือไม่

มาตรา 85 วรรคสอง คำว่า "จงใจ" เป็นการกระทำโดยผู้กระทำรู้สึกลงใจในการกระทำและประสงค์ต่อผลหรือยอมเสี่ยงเห็นผลของการกระทำนั้น นอกจากการจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงแล้ว

มาตรา 85 วรรคสองยังมีความหมายกว้างไปถึง การจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของทางราชการหรือมติคณะรัฐมนตรีนั้น ถ้าผู้กระทำโดยรู้สึกลงใจในการกระทำนั้น และผลของการกระทำก่อให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงแล้ว ก็เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงด้วย

กรณีตัวอย่าง

(1) นายทองใบเป็นครุฑผู้ค้าออกใบเสร็จรับเงินโดยเขียนในแผ่นสำเนาใบเสร็จรับเงินแทน แล้วมอบให้แก่ผู้บริจาคเงินให้โรงเรียนใบ (ระดับโทษลดชั้นเงินเดือน 3 ชั้น)

(2) นายสมศักดิ์ เป็นครุฑผู้ลงบันทึกหมายเหตุรายวันของโรงเรียน เป็นเวลา 181 วัน ไม่จดทะเบียนเป็นมานาน โดยอ้างว่าสุขภาพไม่ดีและหลงลืมเพราะมีราชการมาก (ระดับโทษตัดเงินเดือน 10% เป็นเวลา 2 เดือน)

มาตรา 90 ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา การรายงานโดยปกปิดข้อความซึ่งควรต้องแจ้ง ถือว่าเป็นการรายงานเท็จด้วย

การรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรงเป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง

การกระทำที่จะเป็นความผิดกรณีรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบดังนี้

(1) ต้องมีการรายงาน หมายถึง การบอกให้รู้อาจเป็นด้วยวาจาหรือลายลักษณ์อักษร

(2) ข้อความที่รายงานเป็นเท็จ คือ ไม่เป็นความจริง หรือรายงานโดยปกปิดซึ่งควรต้องบอก

(3) เป็นการรายงานต่อผู้บังคับบัญชา

การรายงานเท็จตามวรรคหนึ่ง เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง แต่ถ้าเป็นการรายงานเท็จเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ก็เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามวรรคสอง ซึ่งจะต้องถูกลงโทษ ถึงขั้นปลดออกจากราชการเป็นอย่างต่ำ

กรณีตัวอย่าง

นายผิน, นายโชค และนายวิจิตร เป็นกรรมการตรวจการต่าง ได้ทบทวนที่รายงานว่า ผู้รับจ้างได้ก่อสร้างอาคารเรียนถูกต้องเสร็จเรียบร้อยแล้ว ตามแบบรูปรายการในสัญญาแล้วพร้อมทั้งร่วมกันลงนามในใบตรวจรับงานด้วยทั้ง ๆ ที่การก่อสร้างยังไม่แล้วเสร็จ เพียงแต่ผู้รับจ้างเทพื้นหล่อเสา และเทพื้นอาคารเท่านั้น เป็นเหตุให้ผู้รับจ้างเบิกจากทางราชการไปจำนวน 1,200,000 บาท แล้วละทิ้งงานไป (ระดับโทษไล่ออกจากราชการ)

มาตรา 100 ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดฝ่าฝืนข้อห้ามหรือไม่ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติทางวินัย ตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ ผู้นั้นเป็นผู้กระทำผิดวินัย จะต้องได้รับโทษทางวินัย เว้นแต่มีเหตุอันควรคงโทษตามที่บัญญัติไว้ในหมวด 5 โทษทางวินัยมี 5 สถาน คือ

- (1) ภาคทัณฑ์
- (2) ตัดเงินเดือน
- (3) ลดขั้นเงินเดือน
- (4) ปลดออก
- (5) ไล่ออก

ข้อสังเกต

- (1) การให้ออกจากราชการตามพระราชบัญญัตินี้ไม่เป็นความผิดทางวินัย
- (2) ผู้ถูกลงโทษปลดออกตามพระราชบัญญัตินี้มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญเสมือนว่าผู้นั้นลาออกจากราชการ

ลาออกจากราชการ

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศที่เกี่ยวกับงานการเงินและพัสดุ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ นั้น ยังไม่พบว่ามีผู้วิจัยมาก่อนจะมีแต่การวิจัยที่เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา และเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวกับการเงินโรงเรียน พอที่จะนำมาเป็นแนวทางการศึกษา คือ

ปัญหาการปฏิบัติงานการเงิน โสภณ ดวงทองพล (2529) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาการเงินโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี โดยนำกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน และเจ้าหน้าที่การเงินโรงเรียนจำนวน 253 โรงเรียน รวม 506 คน เพื่อศึกษาปัญหาการเงินโรงเรียนใน 4 ด้าน คือ การจัดทำงบประมาณโรงเรียน การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การนำส่งเงิน การเบิก การบัญชีโรงเรียน การควบคุม การตรวจสอบภายในและการรายงานการเงิน ผลการวิจัยพบว่า งานทั้งสี่ด้านมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับระเบียบการเงินและขาดความรู้เรื่องระบบบัญชีโรงเรียน เจ้าหน้าที่การเงินโรงเรียนไม่เข้าใจระเบียบการปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานการเงินโดยละเอียด ไม่ได้รับการอบรมเพื่อให้ความรู้เรื่องการเงินโดยตรงทำให้การปฏิบัติงานหน้าที่มีปัญหา นอกจากนี้ วิฑูรย์ ขวัญสังข์ (2533) ทำการศึกษาเรื่องปัญหา การ

ค่านางานของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระยอง ได้ศึกษาจากกลุ่มประชากร ซึ่งได้แก่ เจ้าหน้าที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ทุกอำเภอ จำนวน 6 อำเภอ รวม 87 คน ผลการวิจัยพบว่า งานการเงินและพัสดุมีปัญหาระดับปานกลาง และปัญหาที่มากที่สุด ได้แก่ อัตราค่าจ้างของเจ้าหน้าที่มีไม่เพียงพอ

ในเรื่องใกล้เคียงกันนี้ สุพจน์ บุญเมือง (2531) ทำการวิจัยเรื่องปัญหาการดำเนินงานของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ เขตการศึกษา 12 โดยศึกษาปัญหาการดำเนินงานของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ในความรับผิดชอบของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ 4 งาน ได้แก่ งานบริหารทั่วไป งานการเงินและพัสดุ และงานนิเทศการศึกษา โดยศึกษาจากผู้ช่วยหัวหน้าการฯ และหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 12 จำนวน 53 อำเภอ รวม 106 คน ผลการวิจัยพบว่างานการเงินและพัสดุมีปัญหายู่ในระดับน้อย เพราะงานการเงินและพัสดุเป็นงานที่มีระเบียบกฎหมายกำหนดแนวปฏิบัติไว้ชัดเจนและผู้เกี่ยวข้องต้องถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดด้วย จึงทำให้งานด้านนี้มีปัญหาน้อยกว่างานด้านอื่น ๆ

ปัญหาของงานการเงินของโรงเรียน ซึ่งพอจะเปรียบเทียบกับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เจลิม แซ่มชัย (2519) ได้วิจัยเรื่องงานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการในภาคใต้ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน นักวิชาการ และประชาชน รวม 342 คน ผลการวิจัยพบว่า หากพิจารณาในแต่ละด้านงานที่มีปัญหามากที่สุด คือ ด้านธุรการ การเงินและการบริหาร ซึ่งปัญหาส่วนมากเกี่ยวกับงบประมาณไม่เพียงพอ ความไม่สะดวกในเรื่องสถานที่ทำงาน ขาดเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์และบุคลากรในด้านการดำเนินงานด้านนี้ และวรินทร์า วิชรสิงห์ (2524) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานธุรการ และการเงินของโรงเรียนสาธิตระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร เมื่อปี 2524 เพื่อศึกษาถึงปัญหาในการบริหารงานโดยใช้กลุ่มประชากรเฉพาะที่เป็นผู้บริหารและผูปฏิบัติงานธุรการและการเงินอยู่ในโรงเรียนสาธิตระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำนวน 70 คน ผลการวิจัยพบว่า เกี่ยวกับเรื่องบุคลิกลักษณะของผู้บริหารและผูปฏิบัติงาน ผู้บริหารมักจะขาดความละเอียดรอบคอบ การสั่งงานบางครั้งข้ามขั้นตอน และไม่ค่อยแม่นยำเรื่องระเบียบกฎเกณฑ์ทางการเงิน ผูปฏิบัติงานขาดระเบียบในการทำงาน ขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ผู้ปฏิบัติมีควมผิดไม่ตรงกับหน้าที่ที่ปฏิบัติอยู่ ระเบียบกฎเกณฑ์ทางการเงินมีมาก ทำให้ขาดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารมักจะละเลยในเรื่องการจัดให้มีการตรวจสอบบัญชีรับจ่าย

เงินภายใน ถึงแม้จะจัดให้มีบ้างแต่ก็ไม่ค่อยสม่ำเสมอ การประสานงานกับหน่วยงานอื่นยังไม่คล่องตัว

นอกจากนั้น สนิท เครือกลาง (2534) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานการเงินและพัสดุของเจ้าหน้าที่ที่สำนักงานการประถมศึกษาเขตการศึกษา 11 พบว่า งานการเงินและพัสดุ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง งานการบัญชีและงานการเบิกจ่ายเงิน มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับได้คือ งานการเงินและพัสดุมีปัญหาเป็นอันดับหนึ่ง งานการบัญชีมีปัญหาอันดับสอง งานการเบิกจ่ายเงินมีปัญหาเป็นอันดับสาม และถ้าพิจารณาปัญหาในแต่ละด้าน พบว่าปัญหาของงานการเบิกจ่ายเงินที่เป็นปัญหาในระดับมาก ได้แก่ งบประมาณค่าใช้จ่ายของเจ้าหน้าที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่จะออกตรวจสอบภายใน งานการบัญชีได้แก่ การจัดทำเรื่องขอเงินและขอขยายเวลาการเบิกจ่ายเงินงบประมาณเหลือเดิมปี งานการเงินและพัสดุ ได้แก่ งบประมาณซ่อมแซมครุภัณฑ์และทรัพย์สินของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอมีไม่พอ สถานที่เก็บรักษาพัสดุไม่เพียงพอ งบประมาณในการจัดซื้อครุภัณฑ์ที่จะใช้ในสำนักงาน

บัญญัติ กิมาคม (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในภาคใต้ พบว่าปัญหาการปฏิบัติงานในเทศการศึกษายู่ในระดับสูงสุด ที่รองลงมาตามลำดับคือ ปัญหาการปฏิบัติงานการเงินและพัสดุ ปัญหาการปฏิบัติงานบริหารทั่วไป และปัญหาการปฏิบัติงานการเจ้าหน้าที่

กฤษฎาง แถวโสภา (2533) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ เขตการศึกษา 11 ผลการวิจัยพบว่าปัญหาการปฏิบัติงานปัญหาการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ เขตการศึกษา 11 ส่วนใหญ่มีปัญหาที่น้อยที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า งานการเงินและพัสดุมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง คือการจัดทำแผนงบประมาณ และขอจัดตั้งงบประมาณประจำปี

พิทักษ์ พรหมหลง (2538) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของหัวหน้าการประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 9 พบว่าปัญหาการปฏิบัติงานด้านการเงินและพัสดุของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 9 อยู่ในระดับปานกลาง สาเหตุเป็นเพราะเจ้าหน้าที่ส่วนหนึ่งไม่ได้ผ่านหลักสูตรการเงินและบัญชีโดยเฉพาะ และยังมีประสบการณ์ไม่เพียงพอ ประกอบกับการย้าย การเปลี่ยนสายงานบ่อย จึงปฏิบัติงานบกพร่องจนก่อให้เกิดความผิดพลาดขึ้น

บรรจง ลาสูนนท์ (2538) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม พบว่าการบริหารงานพัสดุของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา มีปัญหาในด้านการจัดหา การเบิกจ่าย การควบคุมและการจำหน่ายอยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านการเก็บรักษา มีปัญหาในระดับปานกลาง สาเหตุเพราะเจ้าหน้าที่พัสดุมิได้เพียงพอในการปฏิบัติงาน เพราะต้องปฏิบัติงานอื่นด้วย